Zbornik sudske prakse

PRESUDA OPĆEG SUDA (drugo prošireno vijeće)

10. studenoga 2021.*

„Arbitražna klauzula – Međunarodno civilno osoblje međunarodnih misija Europske unije – Zapošljavanje na ugovornoj osnovi – Uzastopni ugovori o radu na određeno vrijeme – Zahtjev za prekvalifikaciju svih ugovornih odnosa u ugovor o radu na neodređeno vrijeme – Tužba zbog ugovorne odgovornosti – Tužba zbog izvanugovorne odgovornosti”

U predmetu T-602/15 RENV,

Liam Jenkinson, sa stalnom adresom u Killarneyu (Irska), kojeg zastupa N. de Montigny, odvjetnica,

tužitelj,

protiv

Vijeća Europske unije, koje zastupaju A. Vitro i M. Bishop, u svojstvu agenata,

Europske komisije, koju zastupaju B. Mongin, D. Bianchi i G. Gattinara, u svojstvu agenata,

Europske službe za vanjsko djelovanje (ESVD), koju zastupaju S. Marquardt, R. Spáč i E. Orgován, u svojstvu agenata,

i

Eulexa Kosovo, sa sjedištem u Prištini (Kosovo), koji zastupa E. Raoult, odvjetnica,

tuženika,

povodom, kao prvo, glavnog zahtjeva na temelju članka 272. UFEU-a kojim se traži, s jedne strane, prekvalificiranje svih tužiteljevih ugovora o radu u ugovor o radu na neodređeno vrijeme i, s druge strane, naknada ugovorne štete koju je zbog toga navodno pretrpio i, kao drugo, zahtjevâ na temelju članaka 268. i 340. UFEU-a radi utvrđivanja izvanugovorne odgovornosti Vijeća, Komisije i ESVD-a odnosno misije Eulex Kosovo,

OPĆI SUD (drugo prošireno vijeće),

u sastavu: M. van der Woude, predsjednik, V. Tomljenović, F. Schalin, P. Škvařilová-Pelzl (izvjestiteljica) i I. Nõmm, suci,

* Jezik postupka: francuski

tajnik: L. Ramette, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 8. srpnja 2020.,

donosi sljedeću

Presudu

I. Okolnosti spora

1 Tužitelj, Liam Jenkinson, irski državljanin, najprije je bio zaposlen od 20. kolovoza 1994. do 5. lipnja 2002. na temelju raznih uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme u okviru promatračke misije u Jugoslaviji, koja je uspostavljena memorandumom o suglasnosti potpisanim u Beogradu 13. srpnja 1991. pod nazivom „Promatračka misija Europske zajednice (ECMM)”, a zatim je preimenovana Zajedničkom akcijom Vijeća 2000/811/ZVSP od 22. prosinca 2000. o Promatračkoj misiji Europske unije (SL 2000., L 328, str. 53.) u „Promatračku misiju Europske unije” (EUMM). Mandat ECMM-a, a zatim EUMM-a produljivan je više puta, posljednji put do 31. prosinca 2007. Zajedničkom akcijom Vijeća 2006/867/ZVSP od 30. studenoga 2006. o produljenju i izmjeni mandata Promatračke misije Europske unije (EUMM) (SL 2006., L 335, str. 48.).

2 Tužitelj je zatim bio zaposlen od 17. lipnja 2002. do 31. prosinca 2009. na temelju raznih uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme u Policijskoj misiji Europske unije u Bosni i Hercegovini (EUPM) uspostavljenoj Zajedničkom akcijom Vijeća 2002/210/ZVSP od 11. ožujka 2002. o policijskoj misiji Europske unije (SL 2002., L 70., str. 1.). Mandat EUPM-a produljivan je više puta, posljednji put do 30. lipnja 2012. Odlukom Vijeća 2011/781/ZVSP od 1. prosinca 2011. o Policijskoj misiji Europske unije (EUPM) u Bosni i Hercegovini (SL 2011., L 319, str. 51.).

3 Naposljetku, tužitelj je bio zaposlen u Misiji Eulex Kosovo od 5. travnja 2010. do 14. studenoga 2014. na temelju jedanaest uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme, pri čemu je prvih devet ugovora sklopljeno s voditeljem Misije Eulex Kosovo, a posljednja dva sa samom Misijom (u daljnjem tekstu: jedanaest ugovora o radu na određeno vrijeme). Misija Eulex Kosovo uspostavljena je Zajedničkom akcijom Vijeća 2008/124/ZVSP od 4. veljače 2008. o Misiji Europske unije za uspostavu vladavine prava na Kosovu, Eulex Kosovo (SL 2008., L 42, str. 92.). Misija je produljivana više puta, a posljednji put do 14. lipnja 2016. Odlukom Vijeća 2014/349/ZVSP od 12. lipnja 2014. o izmjeni Zajedničkog stajališta 2008/124/ZVSP (SL 2014., L 174, str. 42.).

4 Tijekom desetog ugovora o radu na određeno vrijeme, koji je sklopljen s Misijom Eulex Kosovo i koji obuhvaća razdoblje od 15. lipnja do 14. listopada 2014., tužitelj je dopisom voditelja Misije Eulex Kosovo od 26. lipnja 2014. (u daljnjem tekstu: dopis od 26. lipnja 2014.) obaviješten da će se zbog odluke o restrukturiranju Misije Eulex Kosovo, koju su države članice donijele 24. lipnja 2014., ukinuti radno mjesto na kojem je bio zaposlen u Misiji nakon 14. studenoga 2014. i da se slijedom toga njegov ugovor neće produljiti nakon tog datuma. Dakle, jedanaesti i ujedno posljednji ugovor o radu na određeno vrijeme sklopljen je između tužitelja i Misije Eulex Kosovo za razdoblje od 15. listopada do 14. studenoga 2014. (u daljnjem tekstu: posljednji ugovor o radu na određeno vrijeme).

5 Osim posljednjeg ugovora o radu na određeno vrijeme, svi drugi ugovori o radu na određeno vrijeme koje je tužitelj sklopio u vezi sa svojim djelatnostima u okviru Misije Eulex Kosovo sadržavali su arbitražnu klauzulu kojom je utvrđena nadležnost belgijskih sudova. Taj posljednji ugovor o radu na određeno vrijeme sadržavao je u članku 21. arbitražnu klauzulu kojom je na temelju članka 272. UFEU-a bila predviđena nadležnost Suda Europske unije za sve sporove koji mogu proizlaziti iz tog ugovora.

II. Postupci pred Općim sudom i Sudom

6 Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 23. listopada 2015. tužitelj je pokrenuo ovaj postupak protiv Vijeća Europske unije, Europske komisije, Europske službe za vanjsko djelovanje (ESVD) i Misije Eulex Kosovo.

7 Odlučujući rješenjem od 9. studenoga 2016., Jenkinson/Vijeće i dr. (T-602/15, u daljnjem tekstu: prvo rješenje, EU:T:2016:660) u pogledu prigovora nedopuštenosti koje su istaknuli tuženici, Opći sud proglasio se očito nenadležnim za odlučivanje o prva dva glavna tužbena zahtjeva, a treći je podredni tužbeni zahtjev odbacio kao očito nedopušten. Stoga je Opći sud odbacio tužbu u cijelosti.

8 Nakon što je tužitelj podnio žalbu protiv prvog rješenja, Sud ga je ukinuo presudom od 5. srpnja 2018., Jenkinson/Vijeće i dr. (C-43/17 P, u daljnjem tekstu: presuda o žalbi, EU:C:2018:531), pri čemu je predmet vraćen Općem sudu na ponovno odlučivanje.

9 Nakon presude o žalbi tuženicima je na temelju članka 217. stavka 2. Poslovnika Općeg suda određen rok za podnošenje odgovora na tužbu.

10 Zasebnim aktima koje su podnijeli Komisija 31. listopada 2018. te Vijeće i ESVD 19. studenoga 2018., te su stranke istaknule prigovore nedopuštenosti.

11 Misija Eulex Kosovo podnijela je 19. studenoga 2018. odgovor na tužbu.

12 Tužitelj je 28. siječnja 2019. podnio očitovanje na te prigovore nedopuštenosti Vijeća, Komisije i ESVD-a.

13 Tužitelj je 5. veljače 2019. podnio repliku.

14 Dopisom podnesenim tajništvu 12. veljače 2019. tužitelj je u skladu s člankom 66. Poslovnika zatražio da se javnosti ne otkriju određeni osobni podaci (osim zemlje boravišta) koji se nalaze u Prilogu 2. replici.

15 Misija Eulex Kosovo podnijela je 21. ožujka 2019. odgovor na repliku.

16 Rješenjem prvog vijeća od 29. ožujka 2019. određeno je da će se o prigovorima nedopuštenosti odlučiti zajedno s odlukom o glavnoj stvari. Nakon toga su Vijeće, Komisija i ESVD podnijeli odgovore na tužbu.

17 Tužitelj je 18. lipnja 2019. zatražio dopuštenje za podnošenje replike kako bi odgovorio na odgovore na tužbu Vijeća, Komisije i ESVD-a. Taj je zahtjev također sadržavao zahtjev za određivanje mjere upravljanja postupkom radi nalaganja Komisiji da podnese presliku ugovora koji je potpisala s različitim voditeljima Misije Eulex Kosovo (ili barem s voditeljem Misije koji je bio na dužnosti od listopada do studenoga 2014.).

18 Prvo vijeće 21. lipnja 2019. odlučilo je da neće dopustiti podnošenje takve replike. Osim toga, budući da je Komisija 9. srpnja 2019. podnijela presliku ugovora koje je potpisala s voditeljima Misije koji su bili na dužnosti tijekom razdoblja od 15. lipnja 2014. do 14. lipnja 2015., nije bilo potrebno zauzeti stajalište o mjeri upravljanja postupkom koju je zatražio tužitelj. Tužitelj je podnio svoje očitovanje o navedenim ugovorima u za to određenom roku.

19 Na prijedlog sutkinje izvjestiteljice Opći sud (prvo vijeće) 6. rujna 2019. donio je mjeru upravljanja postupkom (u daljnjem tekstu: prva mjera upravljanja postupkom) koja se sastojala od prikupljanja tužiteljevih očitovanja, s jedne strane, o određenim informacijama i dokazima koji su se nalazili u odgovoru na repliku ili u prilogu potonjoj i, s druge strane, o irskom zakonodavstvu, u slučaju da se ono primjenjuje u okviru ovog spora. Tužitelj je u dva navrata, 16. rujna 2019., a zatim 27. rujna 2019., odgovorio na pitanja postavljena u okviru navedene mjere upravljanja postupkom.

20 Dopisom podnesenim tajništvu 27. rujna 2019. tužitelj je u skladu s člankom 66. Poslovnika zatražio anonimizaciju svih osobnih, obiteljskih, financijskih i poreznih podataka navedenih u različitim obrascima koje je podnijela Misija Eulex Kosovo i u Prilogu 2. odgovoru od 16. rujna 2019. na prvu mjeru upravljanja postupkom.

21 Zbog djelomične obnove članova Općeg suda ovaj je predmet dodijeljen novoj sutkinji izvjestiteljici koja zasjeda u drugom vijeću.

22 Opći sud je na prijedlog drugog vijeća i u skladu s člankom 28. Poslovnika 16. siječnja 2020. odlučio uputiti predmet proširenom sastavu suda.

23 Budući da je zbog odluke od 21. siječnja 2020. došlo do spriječenosti jednog člana sastava suda, predsjednik Općeg suda odredio je u skladu s člankom 17. stavkom 2. Poslovnika samog sebe za popunjavanje tog sastava.

24 Na prijedlog sutkinje izvjestiteljice Opći sud (drugo prošireno vijeće) 13. ožujka 2020. donio je mjeru upravljanja postupkom (u daljnjem tekstu: druga mjera upravljanja postupkom) koja se sastojala od pozivanja tužitelja i tuženikâ da odgovore na različita pitanja, što je tužitelj učinio dopisom od 30. travnja 2020. (u daljnjem tekstu: odgovor od 30. travnja 2020.), a tuženici četirima zasebnim dopisima od 29. svibnja 2020.

25 Tužitelj je u svojem odgovoru od 30. travnja 2020. na pitanje kojim ga se poziva da izričito i jasno navede pravni temelj drugog dijela tužbenog zahtjeva, koji je istaknut kao glavni, naveo da se njime nastoji utvrditi izvanugovorna odgovornost institucija na temelju članaka 268. i 340. UFEU-a. Tuženici su bili pozvani da podnesu svoja eventualna očitovanja na navedeni odgovor.

26 Tužitelj je 11. lipnja 2020. podnio očitovanje na odgovore tuženikâ na pitanja koja su im postavljena u okviru druge mjere upravljanja postupkom (u daljnjem tekstu: očitovanje od 11. lipnja 2020.).

27 Četirima zasebnim dopisima od 12. lipnja 2020. tuženici su podnijeli svoja očitovanja na tužiteljev odgovor od 30. travnja 2020.

28 Dopisom od 25. lipnja 2020., za koji je odlučeno da će se uložiti u spis postupka, Misija Eulex Kosovo očitovala se o očitovanju od 11. lipnja 2020.

29 Na prijedlog sutkinje izvjestiteljice Opći sud (drugo prošireno vijeće) 1. prosinca 2020. donio je mjeru upravljanja postupkom (u daljnjem tekstu: treća mjera upravljanja postupkom) pozivajući tužitelja i tuženike da odgovore na različita pitanja, što je Komisija učinila dopisom od 23. prosinca 2020., tužitelj dopisom od 24. prosinca 2020., a Vijeće, ESVD i Misija Eulex Kosovo trima zasebnim dopisima od 5. siječnja 2021.

30 Tužitelj se dopisom od 14. siječnja 2021. očitovao o odgovoru Misije Eulex Kosovo na prvo pitanje koje joj je postavljeno u okviru treće mjere upravljanja postupkom (u daljnjem tekstu: očitovanje od 14. siječnja 2021.).

III. Tužbeni zahtjev

31 Tužitelj od Općeg suda zahtijeva da:

„Kao glavno:

1. [u] pogledu prava koja proizlaze iz privatnopravnog ugovora:

   – [p]romijeni njegov ugovorni odnos u ugovor o radu na neodređeno vrijeme;

   – [u]tvrdi povredu ugovornih obveza koju su počinili tuženici i osobito u pogledu dostave obavijesti o otkaznom roku u okviru razvrgnuća ugovora o radu na neodređeno vrijeme;

   [p]osljedično, kao naknadu za štetu pretrpljenu zlouporabom uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme koja je tužitelju uzrokovala produženu nesigurnost i povredu obveze dostave obavijesti o otkaznom roku uslijed razvrgnuća ugovora:

   – [o]dredi tuženicima da zbog izostanka obavijesti o otkaznom roku tužitelju isplate naknadu štete u iznosu od 176 601,55 [eura] izračunanu na temelju njegova radnog staža u misijama Unije […];

   – [p]odredno, naloži tuženicima da zbog izostanka obavijesti o otkaznom roku tužitelju isplate naknadu štete u iznosu od 45 985,15 [eura] izračunanu na temelju njegova radnog staža u [Misiji Eulex Kosovo];

   – [p]resudi da je tužiteljevo otpuštanje nezakonito i posljedično dosudi da mu tuženici isplate odštetu procijenjenu *ex aequo et bono* na 50 000 [eura];

   – [u]tvrdi da tuženici nisu sastavili dokumente kojima se potvrđuje zakonito okončanje radnog odnosa i

– naloži im da tužitelju isplate iznos od 100,00 [eura] po danu zakašnjenja računajući od dana podnošenja ove tužbe;

– naloži tuženicima da tužitelju dostave dokumente o okončanju radnog odnosa;

– [n]aloži tuženicima da plate kamate na [gore navedene] iznose, izračunane prema belgijskoj zakonskoj stopi zateznih kamata[;]

2. [š]to se tiče zlouporabe ovlasti i postojeće diskriminacije:

– [u]tvrdi da su [Vijeće, Komisija i ESVD] diskriminirali tužitelja bez objektivnog opravdanja za vrijeme njegova zaposlenja u misijama koje su uspostavili, u pogledu njegove plaće, mirovinskih prava i povezanih pogodnosti kao i u pogledu jamčenja budućeg zaposlenja;

– [u]tvrdi da je tužitelj trebao biti zaposlen kao član privremenog osoblja [Vijeća, Komisije ili ESVD-a];

– naloži [Vijeću, Komisiji i ESVD-u] naknadu izgubljenih plaća, mirovine, naknada i pogodnosti uzrokovanih ranije navedenim povredama prava [Unije];

[n]aloži tuženicima plaćanje kamata na te iznose izračunanih prema belgijskoj zakonskoj stopi zateznih kamata[;]

– [o]dredi rok strankama za utvrđivanje navedene naknade štete uzimajući u obzir razred i stupanj u kojem je tužitelj trebao biti zaposlen, prosječno napredovanje plaće, razvoj njegove karijere, doplatke koje je trebao dobivati temeljem ugovora o radu kao član privremenog osoblja; i usporedi dobivene rezultate s primicima od rada koje je tužitelj stvarno dobio[;]

[p]odredno:

– [u]tvrdi da tuženici nisu ispunili svoje obveze;

– [n]aloži im da tužitelju nadoknade štetu nastalu navedenim povredama koja je procijenjena *ex aequo et bono* na 150 000,00 [eura];

i u svakom slučaju:

[n]aloži tuženicima snošenje troškova.”

32 Vijeće od Općeg suda zahtijeva da:

– kao glavno, proglasi tužbu nedopuštenom u dijelu u kojem se odnosi na njega;

– podredno, proglasi tužbu nedopuštenom jer je podnesena izvan roka;

– podredno prethodnom, proglasi tužbu neosnovanom;

– tužitelju naloži snošenje troškova.

33 Komisija od Općeg suda zahtijeva da:

– odbaci tužbu kao nedopuštenu u pogledu nje;

– podredno, tužbu odbije kao neosnovanu;

– tužitelju naloži snošenje troškova.

34 ESVD od Općeg suda zahtijeva da:

– odbaci tužbu kao nedopuštenu jer je podnesena izvan roka;

– u svakom slučaju odbaci tužbu kao nedopuštenu u dijelu u kojem se odnosi na njega;

– podredno, tužbu odbije kao neosnovanu;

– tužitelju naloži snošenje troškova.

35 Misija Eulex Kosovo od Općeg suda zahtijeva da:

– kao glavno, odbaci tužbu kao nedopuštenu jer je podnesena izvan roka;

– podredno, tužbu odbije kao neosnovanu;

– tužitelju naloži snošenje troškova.

IV. Pravo

36 Najprije, zbog razloga koje navodi tužitelj, valja prihvatiti njegove zahtjeve koje je istaknuo na temelju članka 66. Poslovnika u pogledu izostavljanja i anonimizacije osobnih podataka, kako su navedeni u točkama 14. i 20. ove presude.

A. Uvodne napomene

37 Radi dobrog sudovanja uvodno valja, kao prvo, precizno utvrditi pravni temelj i predmet tužbe kao i prva tri dijela tužbenog zahtjeva. Kao drugo, valja podsjetiti na doseg presude o žalbi.

1. Pravni temelj i predmet tužbe kao i prva tri dijela tužbenog zahtjeva

38 Prvim trima dijelovima tužbenog zahtjeva, kao što ih je Sud sažeo u točki 3. presude o žalbi, tužitelj u biti formalno od Općeg suda zahtijeva da:

– kao glavno, prekvalificira njegov ugovorni odnos u ugovor o radu na neodređeno vrijeme, utvrdi da su tuženici povrijedili svoje ugovorne obveze, a osobito obvezu dostave obavijesti o otkaznom roku u okviru razvrgnuća ugovora o radu na neodređeno vrijeme, utvrdi da je njegov otkaz bio nezakonit te da stoga naloži navedenim strankama da naknade štetu pretrpljenu zlouporabom uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme, povredom obveze

dostave obavijesti o otkaznom roku i nezakonitim otkazom (u daljnjem tekstu: prvi dio tužbenog zahtjeva);

– kao glavno, utvrdi da su tužitelja Vijeće, Komisija i ESVD diskriminirali tijekom razdoblja zaposlenja u okviru međunarodnih misija Unije navedenih u točkama 1. do 3. ove presude (u daljnjem tekstu: misije) u pogledu njegovih primitaka od rada, mirovinskih prava i drugih pogodnosti, utvrdi da su ga trebali zaposliti kao člana privremenog osoblja jedne od tih misija i da mu stoga odobri naknadu štete koju je zbog toga pretrpio (u daljnjem tekstu: drugi dio tužbenog zahtjeva) i

– podredno, naloži tuženicima da na temelju svoje izvanugovorne odgovornosti naknade tužitelju štetu koja proizlazi iz povreda njihovih obveza (u daljnjem tekstu: treći dio tužbenog zahtjeva).

39 Kao prvo, najprije valja odlučiti o tome treba li navedenu tužbu smatrati tužbom za poništenje koja je podnesena na temelju članka 263. UFEU-a, kao što to isticanjem nedopuštenosti tužbe zbog nepravodobnosti prešutno tvrde Vijeće, ESVD i Misija Eulex Kosovo.

40 U tom pogledu valja istaknuti da je točno da tužba kojom se pokreće postupak sadržava različite tvrdnje na temelju kojih bi se moglo zaključiti da se ona, barem djelomično, temelji na odredbama članka 263. UFEU-a. Tako se na vrhu prve stranice tužbe nalazi naslov „Tužba za poništenje i naknadu štete”, a u točki 158. tužbe tužitelj tvrdi da je „odluka o neproduljenju [njegova ugovora] nezakonita i da je treba poništiti”. Osim toga, popis dokumenata priloženih tužbi naslovljen je „Popis dokumenata priloženih tužbi za poništenje […]”, a prilozi tužbi utvrđuju se kao „prilog broj […] tužbi za poništenje”.

41 Međutim, uz činjenicu da tužitelj u svojim očitovanjima o prigovorima nedopuštenosti i u replici formalno osporava da je podnio bilo kakvu tužbu za poništenje, iz tužbe u biti jasno proizlazi da on nije namjeravao podnijeti tužbu na temelju članka 263. UFEU-a, neovisno o terminološkim pojmovima koje je koristio u svojim pismenima, kako su navedeni u točki 40. ove presude.

42 Naime, prvo, prva tri dijela tužbenog zahtjeva, kojima se formalno određuje predmet spora, uopće ne sadržavaju zahtjev za poništenje bilo kojeg akta, a konkretno dopisa od 26. lipnja 2014. odnosno odluke s kojom je on upoznat. Nasuprot tomu, valja utvrditi, kao što je to detaljno izneseno u točkama 50. do 62. ove presude, da navedeni dijelovi tužbenog zahtjeva sadržavaju samo zahtjeve za prekvalifikaciju uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme u ugovor o radu na neodređeno vrijeme te zahtjeve za naknadu ugovorne i izvanugovorne štete.

43 Drugo, suprotno onomu što u biti tvrde Vijeće i ESVD u svojim prigovorima nedopuštenosti i Misija Eulex Kosovo u svojem odgovoru na tužbu, tužitelj ne osporava osnovanost neproduljenja svojeg ugovora. Naime, kao što je to tužitelj formalno naveo u očitovanju na prigovore nedopuštenosti i u replici, on u načelu ne dovodi u pitanje pravo Misije Eulex Kosovo da prekine radni odnos i ne zahtijeva povratak na svoje radno mjesto.

44 Treće, tužitelj u svojim pismenima uopće ne nastoji dokazati nezakonitost nekog akta kako bi zahtijevao njegovo poništenje. Štoviše, kao što je to u biti naveo u svojem odgovoru na pitanje koje mu je postavljeno na raspravi i koje je zabilježeno u zapisniku s rasprave, tužitelj se poziva na nezakonitost Zajedničke akcije 2008/124 kako bi ostvario naknadu neimovinske štete koju navodi u okviru drugog dijela tužbenog zahtjeva, koji je istaknut kao glavni zahtjev.

45 S obzirom na prethodna razmatranja, valja utvrditi da ova tužba nije podnesena na temelju članka 263. UFEU-a. Istodobno, prigovor Vijeća, ESVD-a i Misije Eulex Kosovo u pogledu nedopuštenosti koji se temelji na nepravodobnosti navodne tužbe za poništenje podnesene protiv dopisa od 26. lipnja 2014. treba odbiti kao činjenično i pravno neutemeljen.

46 Kao drugo, valja ispitati sadržava li tužba, kao što je to tužitelj istaknuo u okviru pisanog dijela postupka, prigovor nezakonitosti, na temelju članka 277. UFEU-a, istaknut protiv Zajedničke akcije 2008/124.

47 Naime, u svojim očitovanjima o prigovorima nedopuštenosti i replici tužitelj ističe da, iako se u ovom slučaju njegovi tužbeni razlozi temelje na povredi prava koje se primjenjuje na ugovore, on nije podnio tužbu za poništenje na temelju članka 263. UFEU-a, „već tužbu za naknadu štete koja se ponajprije temelji na članku 272. [UFEU-a], a zatim, podredno, na članku 277. UFEU-a (prigovor nezakonitosti) i članku 268. UFEU-a (izvanugovorna odgovornost Unije)”.

48 U tom pogledu, kao što je to već istaknuto u točki 44. ove presude, iz tužiteljevih pismena proizlazi da se on pozvao na nezakonitost Zajedničke akcije 2008/124 samo da bi, u najboljem slučaju, dokazao osnovanost svojeg zahtjeva za naknadu izvanugovorne štete koju navodi u okviru drugog dijela glavnog tužbenog zahtjeva. Osim toga, čak i pod pretpostavkom da je tužitelj istaknuo prigovor nezakonitosti Zajedničke akcije 2008/124 na temelju članka 277. UFEU-a, valja utvrditi da taj zahtjev nije potkrijepljen nikakvom pravnom ili činjeničnom argumentacijom iznesenom u tužbi i da stoga treba utvrditi da takav prigovor, s obzirom na to da tužitelj tomu u prilog nije istaknuo nijedan argument, ne ispunjava uvjete predviđene člankom 76. točkom (d) Poslovnika i mora ga se proglasiti nedopuštenim (vidjeti u tom smislu i po analogiji presudu od 14. srpnja 2016., Alesa/Komisija, T-99/14, neobjavljenu, EU:T:2016:413, t. 87. do 91. i presudu od 3. ožujka 2021., Barata/Parlament, T-723/18, žalbeni postupak u tijeku, EU:T:2021:113, t. 59. do 62.).

49 Kao treće, valja utvrditi pravni temelj i predmet prvih triju dijelova tužbenog zahtjeva.

50 Što se tiče prvog dijela tužbenog zahtjeva, koji je istaknut kao glavni, valja navesti, s jedne strane, da je on na temelju članka 272. UFEU-a podnesen sudu Unije u okviru arbitražne klauzule koja je unesena u posljednji sklopljen ugovor o radu na određeno vrijeme između tužitelja i Misije Eulex Kosovo, a kojom se određuje nadležnost tog suda.

51 Naime, iz tužbenih razloga koji su navedeni pod naslovom „Sudska nadležnost” proizlazi da se tužitelj citiranjem poziva na ugovornu odredbu kojom se Sud Europske unije određuje kao nadležan sud za rješavanje spora koji se odnosi na navedeni ugovor, izričito upućujući na članak 272. UFEU-a.

52 S druge strane, što se tiče predmeta zahtjeva podnesenih u okviru prvog dijela tužbenog zahtjeva, kao što to proizlazi iz sažetka koji je Sud izradio a koji je naveden u točki 38. ove presude, tužitelj od Općeg suda zahtijeva prekvalifikaciju uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme u ugovor o radu na neodređeno vrijeme i utvrđenje da uvjeti pod kojima je Misija Eulex Kosovo okončala taj ugovor o radu na neodređeno vrijeme povređuju radno pravo primjenjivo na tu vrstu ugovora. U tom pogledu, u samom tekstu prvog dijela tužbenog zahtjeva, kako je naveden u točki 31. ove presude, tužitelj se poziva, među ostalim, na formalna i materijalna pravila primjenjiva na razvrgnuće ugovora o radu na neodređeno vrijeme kao i na pravila u području plaćanja odštete umjesto otkaznog roka.

53 Stoga se predmet tužbe u odnosu na prvi dio tužbenog zahtjeva, koji je podnesen kao glavni, nalazi unutar okvira koji je definiran jednim ili više tužiteljevih ugovora o radu, tumačenih s obzirom na primjenjivo radno pravo.

54 Uzimajući u obzir prethodna razmatranja, valja smatrati da je cilj prvog dijela tužbenog zahtjeva, koji je podnesen kao glavni, imajući u vidu pravo koje se primjenjuje na predmetni ugovorni odnos, ostvariti, s jedne strane, prekvalifikaciju uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme u ugovor o radu na neodređeno vrijeme i, s druge strane, slijedom navedene prekvalifikacije i povrede ugovornih obveza tuženika, naknadu cjelokupne ugovorne štete koja je navodno pretrpljena zbog zlouporabe uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme i povrede tužiteljevih prava u okviru ugovora o radu na neodređeno vrijeme kao i uvjeta razvrgnuća te vrste ugovora.

55 Što se tiče drugog dijela tužbenog zahtjeva, također istaknutog kao glavnog, tužitelj je, prvo, u svojem odgovoru od 30. travnja 2020. naveo da je cilj tog dijela tužbenog zahtjeva „utvrditi izvanugovornu odgovornost [i]stitucija na temelju članaka 268. i 340. [UFEU-a] u vezi sa stvaranjem pravnog okvira […] koji se odnosi na raspoređivanje međunarodnog ugovornog osoblja od strane [m]isija koje je [bilo] nezakonito zbog razloga navedenih u tužbi”.

56 Drugo, valja utvrditi da, iako takva pravna osnova nije bila izričito navedena u tužbi, iz njezina obrazloženja jasno proizlazi da je cilj navedenog dijela tužbenog zahtjeva ostvariti naknadu štete u vezi s odlukama institucija o politici zapošljavanja međunarodnog civilnog osoblja međunarodnih misija Unije za koje je tužitelj radio.

57 Naime, ponajprije valja navesti, kao što je to sam Sud sažeo u točki 3. presude o žalbi, da drugim dijelom tužbenog zahtjeva tužitelj od Općeg suda zahtijeva da utvrdi da su ga Vijeće, Komisija i ESVD tijekom razdoblja zaposlenja u okviru triju misija iz točaka 1. do 3. ove presude diskriminirali u pogledu njegovih primitaka od rada, mirovinskih prava i drugih pogodnosti, da utvrdi da ga je trebalo zaposliti kao člana privremenog osoblja jedne od tih misija i da im se stoga naloži naknada pretrpljene štete.

58 Nadalje, zahtjev za naknadu štete sadržan u drugom dijelu tužbenog zahtjeva nije usmjeren protiv Misije Eulex Kosovo, ugovorne stranke s kojom je tužitelj sklopio posljednji ugovor o radu na određeno vrijeme, koji sadržava arbitražnu klauzulu kojom se utvrđuje nadležnost suda Unije.

59 Naposljetku, tužitelj se u svojim očitovanjima o prigovorima nedopuštenosti u pogledu drugog dijela tužbenog zahtjeva, kao što je to istaknuto u točki 55. ove presude, nije izričito pozvao samo na odredbe članaka 268. i 340. UFEU-a, nego je usto pojasnio razloge navedene u tužbi, te je ostao pri njima, a kojima nastoji potkrijepiti svoj zahtjev za naknadu štete na temelju izvanugovorne odgovornosti predmetnih tuženika.

60 S obzirom na prethodna razmatranja, valja smatrati da se drugi dio tužbenog zahtjeva, koji je istaknut kao glavni, temelji na odredbama članaka 268. i 340. UFEU-a i ima za cilj da Vijeće, Komisija i ESVD nadoknade izvanugovornu štetu koju je tužitelj pretrpio zbog njihove politike zapošljavanja međunarodnog civilnog osoblja u okviru misija za koje je tužitelj radio.

61 Što se tiče trećeg dijela tužbenog zahtjeva, koji je istaknut podredno, nesporno je da se on temelji na odredbama članaka 268. i 340. UFEU-a. Navedenim dijelom tužbenog zahtjeva želi se utvrditi izvanugovorna odgovornost „europskih institucija” zbog štete koju je pretrpio tužitelj, u slučaju da Opći sud odbije prva dva dijela njegova tužbenog zahtjeva, koji su istaknuti kao glavni.

62 Zaključno, kada je riječ o određivanju predmeta ove tužbe, iz utvrđenja navedenih u točkama 45., 48., 54., 60. i 61. ove presude proizlazi da je u pogledu prvog dijela tužbenog zahtjeva, koji je istaknut kao glavni, navedena tužba podnesena na temelju arbitražne klauzule koja se nalazi u posljednjem ugovoru o radu na određeno vrijeme i kojom se utvrđuje nadležnost suda Unije te da je, kad je riječ o drugom dijelu tužbenog zahtjeva, koji je također istaknut kao glavni, i trećeg dijela tužbenog zahtjeva, koji je istaknut podredno, ovdje riječ o tužbi za utvrđivanje izvanugovorne odgovornosti, koja je podnesena na temelju članaka 268. i 340. UFEU-a.

2. Nadležnost Općeg suda nakon donošenja presude o žalbi

63 U točki 1. izreke presude o žalbi Sud je u cijelosti ukinuo prvotno rješenje. Osim toga, budući da nije mogao odlučiti o meritumu predmeta, u točki 2. izreke taj je sud odlučio vratiti ga Općem sudu na ponovno suđenje. Stoga je na Općem sudu da odluči o svim dijelovima tužbenog zahtjeva.

64 U tom pogledu, kao prvo, što se tiče prvog dijela tužbenog zahtjeva, valja podsjetiti na to da je Sud u točkama 49. i 50. presude o žalbi smatrao da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava time što se proglasio očito nenadležnim za odlučivanje, među ostalim, o navedenom dijelu tužbenog zahtjeva, iako je, s obzirom na točku 10. presude od 1. srpnja 1982., Porta/Komisija (109/81, EU:C:1982:253), koja se spominje u točki 44. presude o žalbi, trebao provjeriti je li i, prema potrebi, u kojoj mjeri mogao uzeti u obzir ugovore o radu koji su prethodili posljednjem ugovoru o radu na određeno vrijeme.

65 Doista, iz točaka 45. do 47. presude o žalbi proizlazi da s obzirom na to da su zahtjevi tužitelja povezani s postojanjem jedinstvenog i neprekinutog radnog odnosa koji se temeljio na uzastopnim ugovorima o radu na određeno vrijeme, oni imaju za cilj prekvalifikaciju svih sklopljenih ugovora i temelje se na svim tim ugovorima, uključujući posljednji ugovor o radu na određeno vrijeme. Sud je iz toga u točki 48. te presude zaključio da je tužba sadržavala zahtjeve koji su također proizlazili iz posljednjeg ugovora o radu na određeno vrijeme.

66 Stoga, kada je riječ o zahtjevima iz prvog dijela tužbenog zahtjeva, Opći sud ih treba ispitati uzimajući u obzir i ugovore o radu koji su prethodili posljednjem ugovoru o radu na određeno vrijeme.

67 Kao drugo, budući da tužitelj zahtjeve za naknadu štete u drugom i trećem dijelu tužbenog zahtjeva nije podnio u okviru arbitražne klauzule na temelju članka 272. UFEU-a, nego na temelju članka 268. i članka 340. drugog stavka UFEU-a, nadležnost Općeg suda za odlučivanje o njima ne ovisi o arbitražnim klauzulama sadržanima u različitim ugovorima o radu na određeno vrijeme koje je sklopio tužitelj.

68 Usto, iz sudske prakse Suda proizlazi da su Opći sud i, u slučaju žalbe, Sud nadležni za nadzor upravljanja osobljem za operacije „na terenu”. Sud smatra da ta nadležnost u pogledu sporova u području izvanugovorne odgovornosti proizlazi iz članka 268. UFEU-a, u vezi s njegovim člankom 340. drugim stavkom, te uzimajući u obzir članak 19. stavak 1. UEU-a i članak 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (vidjeti u tom smislu presudu od 19. srpnja 2016., H/Vijeće i dr., C-455/14 P, EU:C:2016:569, t. 58.). U tom je pogledu Sud presudio da odluke o preraspoređivanju članova misije u području provođenja operacija nisu akti iz članka 24. stavka 1. prvog podstavka UEU-a i članka 275. prvog stavka UFEU-a, iako su donesene u kontekstu zajedničke vanjske i sigurnosne politike (ZVSP), te su one stoga obuhvaćene nadležnošću suda

Unije na temelju gore navedenih općih odredbi UFEU-a u pogledu sporova iz područja izvanugovorne odgovornosti (vidjeti u tom smislu presudu od 19. srpnja 2016., H/Vijeće i dr., C-455/14 P, EU:C:2016:569, t. 59.).

69 U ovom slučaju, iz predmeta zahtjeva za naknadu štete koje je tužitelj naveo u drugom i trećem dijelu tužbenog zahtjeva, kako su definirani u točkama 55. do 61. ove presude, proizlazi da se oni odnose na akte upravljanja osobljem s obzirom na to da se tiču pravnog okvira za zapošljavanje na ugovornoj osnovi međunarodnog civilnog osoblja općenito i uvjeta tužiteljeva zapošljavanja konkretno. Stoga je, s obzirom na sudsku praksu navedenu u točki 68. ove presude, Opći sud nadležan ispitati navedene zahtjeve na temelju članka 268. i članka 340. drugog stavka UFEU-a.

70 Zaključno, Opći sud nadležan je ispitati, s jedne strane, zahtjeve podnesene u prvom dijelu tužbenog zahtjeva na temelju arbitražne klauzule, koja se nalazi u posljednjem ugovoru o radu na određeno vrijeme i kojom se utvrđuje nadležnost suda Unije, i, s druge strane, zahtjeve istaknute u drugom i trećem dijelu tužbenog zahtjeva, koji su podneseni kao glavni odnosno podredni, na temelju članka 268. i članka 340. drugog stavka UFEU-a.

B. Dopuštenost

71 Tuženici ističu nekoliko prigovora nedopuštenosti. Oni ističu, odvojeno ili zajedno, s jedne strane, da je podredni zahtjev za naknadu štete nedovoljno jasan i, s druge strane, da im se ne mogu pripisati činjenice, odluke i eventualne nepravilnosti na koje se poziva tužitelj.

72 Tužitelj osporava osnovanost tih dvaju prigovora nedopuštenosti.

73 Najprije, moguće razmatranje prvog prigovora nedopuštenosti, koji se temelji na nejasnoći podrednog zahtjeva za naknadu štete i odnosi se isključivo na treći dio tužbenog zahtjeva s obzirom na to da je on podnesen podredno u odnosu na prva dva dijela tužbenog zahtjeva, treba provesti u slučaju da prva dva dijela tužbenog zahtjeva treba odbiti.

74 Tuženici u pogledu drugog prigovora nedopuštenosti, koji se temelji na tome da im se ne mogu pripisati činjenice, odluke i moguće nepravilnosti na koje se poziva tužitelj, u biti tvrde da oni nisu ni na koji način u ugovornom odnosu s tužiteljem (Vijeće, ESVD ili Komisija) odnosno da ga nisu sklopili prije 5. travnja 2010. (Misija Eulex Kosovo). Stoga im se postupanja koja im se stavljaju na teret ne mogu pripisati ni u cjelini ni djelomično.

75 Prvo, valja utvrditi da se svi argumenti izneseni u potporu ovom prigovoru nedopuštenosti odnose, barem u biti, na zahtjev za prekvalifikaciju uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme u ugovor o radu na neodređeno vrijeme i na zahtjev za naknadu ugovorne štete koju je tužitelj pretrpio. Doista, uzimajući u obzir utvrđenje iz točke 54. ove presude, navedene zahtjeve tužitelj je podnio u okviru prvog dijela tužbenog zahtjeva, koji je podnesen kao glavni. Stoga valja smatrati da navedeni prigovor nedopuštenosti u biti nije usmjeren protiv tužbe u cijelosti, nego samo protiv prvog dijela tužbenog zahtjeva.

76 Drugo, valja utvrditi da su u slučaju kada je na temelju članka 272. UFEU-a Općem sudu u okviru arbitražne klauzule podnesena tužba koja se odnosi na radno pravo i osobito na pitanje treba li ugovorni odnos prekvalificirati u ugovor o radu na neodređeno vrijeme, ispitivanje eventualne uključenosti tuženikâ, koji se tuže u pogledu navedenog odnosa i, ovisno o slučaju, razmatranje relevantnog razdoblja pitanja koja su usko povezana s ispitivanjem osnovanosti tužbe.

77 Treće, isto vrijedi za razmatranje je li i u kojoj mjeri svaki od tuženika odgovoran za ugovornu štetu na koju se tužitelj poziva u okviru prvog dijela tužbenog zahtjeva, *a fortiori* zato što se zahtjev za prekvalifikaciju u ugovor o radu na neodređeno vrijeme i naknadni zahtjev za naknadu štete ne odnose samo na radni odnos koji je tužitelj započeo u okviru svojih aktivnosti u okviru Misije Eulex Kosovo, nego i na one koje su započeti u okviru prvih dviju misija, navedenih u točkama 1. i 2. ove presude. Međutim, s jedne strane, Misiji Eulex Kosovo dodijeljena je pravna osobnost tek 2014., nakon što je Odlukom 2014/349 u Zajedničku akciju 2008/124 unesen članak 15.a. S druge strane, prve dvije misije nisu više aktivne, kao što to proizlazi iz točaka 1. i 2. ove presude. Stoga, ako treba prihvatiti zahtjev za prekvalifikaciju svih tužiteljevih radnih odnosa u okviru triju misija između 20. kolovoza 1994. i 14. studenoga 2014. u jedinstveni ugovor o radu na neodređeno vrijeme, kao i zahtjev za naknadu istaknute ugovorne štete, valjalo bi u svakom slučaju za razdoblje do dodjele pravne osobnosti Misiji Eulex Kosovo, odnosno do 12. lipnja 2014. identificirati institucije Unije kojima se može pripisati odgovornost za predmetne aktivnosti.

78 Stoga tek nakon ispitivanja merituma prvog dijela tužbenog zahtjeva treba eventualno utvrditi, s obzirom na primjenjivo pravo, u kojoj su mjeri osnovani zahtjevi koje je tužitelj iznio u navedenom dijelu tužbenog zahtjeva u pogledu svakog od tuženika.

79 Uzimajući u obzir prethodna razmatranja i okolnosti slučaja, Opći sud smatra svrsishodnim, u interesu dobrog sudovanja, ispitati zahtjeve podnesene na temelju prvog dijela tužbenog zahtjeva prije eventualnog ispitivanja navedenih prigovora nedopuštenosti (vidjeti u tom smislu i po analogiji presudu od 26. veljače 2002., Vijeće/Boehringer, C-23/00 P, EU:C:2002:118, t. 52.).

C. Meritum

1. Glavni zahtjev za prekvalifikaciju ugovornog odnosa u ugovor o radu na neodređeno vrijeme i naknadu ugovorne štete (prvi dio tužbenog zahtjeva)

a) Zahtjev za prekvalifikaciju uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme u jedinstveni ugovor o radu na neodređeno vrijeme

80 Što se tiče ispitivanja osnovanosti zahtjeva koji se nalazi u prvom dijelu tužbenog zahtjeva kojim se traži prekvalifikacija tužiteljevih uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme u ugovor o radu na neodređeno vrijeme, valja istaknuti da tužitelj tim dijelom tužbenog zahtjeva u odnosu na predmet tužbe i tužbeni zahtjev općenito traži „[p]rekvalifikaciju svojeg ugovornog odnosa u ugovor o radu na neodređeno vrijeme”. Usto, iz razloga tužbe kojima se podupire navedeni zahtjev proizlazi da tužitelj pod „ugovornim odnosom” podrazumijeva sve uzastopne ugovore o radu na određeno vrijeme koje je sklopio u okviru svojih aktivnosti unutar misija navedenih u točkama 1. do 3. ove presude. Slijedom toga, zahtjev za prekvalifikaciju ugovornog odnosa u ugovor o radu na neodređeno vrijeme i zahtjev za naknadu navodne ugovorne štete odnose se prije svega na sve ugovore sklopljene u okviru njegovih aktivnosti unutar misija i, podredno, na jedanaest ugovora o radu na određeno vrijeme koji se odnose na njegove aktivnosti u Misiji Eulex Kosovo.

81 Međutim, iz presude o žalbi proizlazi da sudska nadležnost Općeg suda proizlazi iz arbitražne klauzule koja se nalazi u posljednjem ugovoru o radu na određeno vrijeme i kojom se utvrđuje nadležnost suda Unije, i da, kao što je to utvrđeno u točkama 64. do 66. ove presude, ta nadležnost obuhvaća sve zahtjeve koji proizlaze iz posljednjeg ugovora o radu na određeno vrijeme ili koji su izravno povezani s obvezama koje proizlaze iz tog ugovora.

82 Stoga, budući da je posljednji ugovor o radu na određeno vrijeme dio jedanaest ugovora o radu na određeno vrijeme koji se odnose na tužiteljeve aktivnosti u Misiji Eulex Kosovo, najprije valja ispitati tužiteljev zahtjev za prekvalifikaciju jedanaest ugovora o radu na određeno vrijeme u jedinstveni ugovor o radu na neodređeno vrijeme. Naime, ako taj zahtjev treba odbiti, Opći sud ne bi bio nadležan za ispitivanje zahtjeva za prekvalifikaciju prvih dviju skupina ugovora o radu na određeno vrijeme, koje je tužitelj sklopio u okviru svojih aktivnosti unutar prvih dviju misija iz točaka 1. i 2. ove presude, u ugovor o radu na neodređeno vrijeme jer ti ugovori o radu na određeno vrijeme nisu sadržavali arbitražnu klauzulu kojom se utvrđuje nadležnost suda Unije.

83 Za potrebe ispitivanja zahtjeva za prekvalifikaciju jedanaest ugovora o radu na određeno vrijeme u jedinstveni ugovor o radu na neodređeno vrijeme, valja utvrditi mjerodavno pravo za ugovorni odnos između tužitelja i Misije Eulex Kosovo odnosno voditelja misije u pogledu prvih devet ugovora o radu na određeno vrijeme, a potom primijeniti navedeno pravo.

1) Utvrđivanje prava koje se primjenjuje na jedanaest ugovora o radu na određeno vrijeme

84 Tužitelj u pogledu prava primjenjivog na njegov ugovorni odnos unutar Misije Eulex Kosovo navodi povredu, s jedne strane, različitih odredbi belgijskog prava ili, podredno, irskog prava i, s druge strane, više propisa i općih načela prava Unije, a osobito načela i pravila koja su utvrđena Direktivom Vijeća 1999/70/EZ od 28. lipnja 1999. o Okvirnom sporazumu o radu na određeno vrijeme koji su sklopili ETUC, UNICE i CEEP (SL 1999., L 175, str. 43.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 4., str. 228.). Primjenom odredbi Uredbe (EZ) br. 593/2008 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. lipnja 2008. o pravu koje se primjenjuje na ugovorne obveze (Rim I) (SL 2008., L 177, str. 6.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 6., str. 109. i ispravak SL 2015., L 66, str. 22.), osobito njezina članka 8. stavka 4., u ovom sporu valja primijeniti belgijsko pravo. Što se tiče navodne povrede općih načela prava Unije, tužitelj se poziva na sudsku praksu suda Unije iz koje proizlazi da se na načela koja proizlaze iz Direktive 1999/70 može pozivati protiv institucija Unije kada predstavljaju specifičan izraz temeljnih pravila UEU-a i općih načela koja izravno obvezuju navedene institucije. Usto, tužitelj se poziva na povredu Europskog kodeksa Europskog ombudsmana o dobrom administrativnom postupanju (u daljnjem tekstu: Kodeks o dobrom postupanju), koji, prema njegovu mišljenju, u biti preuzima sva prava radnika kako su zaštićena instrumentima Unije i nacionalnim tekstovima.

85 Tužitelj najprije tvrdi da je, s jedne strane, njegovo zapošljavanje na temelju uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme bilo zlouporabno i da prije sklapanja navedenih ugovora nije poštovan formalnost koja se zahtijeva na temelju belgijskog prava. Stoga on zahtijeva da se njegov ugovorni odnos prekvalificira u ugovor o radu na neodređeno vrijeme. S druge strane, zbog te bi prekvalifikacije bila povrijeđena sva socijalna prava koja bi imao u svojstvu radnika zaposlenog u sustavu ugovora o radu na neodređeno vrijeme, osobito u području socijalne sigurnosti i mirovine, ali i obavještavanja, savjetovanja, obavješćivanja i razvrgnuća ugovora. Nasuprot tomu, on izjavljuje da ne osporava zakonitost odluke o neproduljenju njegova ugovora i ne zahtijeva vraćanje na svoje radno mjesto.

86 Nadalje, on se protivi argumentu prema kojem je pravo primjenjivo na njegov ugovorni odnos samostalno pravo Misije Eulex Kosovo s obzirom na to da se pravni instrumenti na koje se ona poziva ne mogu isticati protiv njega.

87 Naposljetku, u odgovoru na pitanje koje mu je postavljeno u okviru prve mjere upravljanja postupkom, pozivajući ga da iznese eventualna očitovanja o irskom zakonodavstvu koje se, prema mišljenju Misije Eulex Kosovo, primjenjuje na ovaj spor, tužitelj tvrdi, s jedne strane, da u predmetnim okolnostima ne postoje objektivni razlozi koji bi opravdali primjenu ugovora o radu na određeno vrijeme preko gornje granice od četiri godine predviđene člankom 9. Protection of Employees (Fixed – Term Work) Acta 2003 (Zakon iz 2003. o zaštiti zaposlenika (rad na određeno vrijeme), u daljnjem tekstu: Zakon iz 2003.) pa bi u skladu s navedenim člankom ugovorni odnos trebalo prekvalificirati u ugovor o radu na neodređeno vrijeme. S druge strane, tužitelj je naveo da povreda odredbi članka 8. Zakona iz 2003. o obvezama poslodavca u pogledu prethodnog obavještavanja zaposlenika prilikom obnavljanja ugovora o radu na određeno vrijeme „*ipso facto* dovodi do prekvalifikacije ugovora o radu na određeno vrijeme u ugovor o radu na neodređeno vrijeme”.

88 Misija Eulex Kosovo, koju u velikoj mjeri podupiru Vijeće, Komisija i ESVD, protivi se tužiteljevoj argumentaciji.

89 Konkretno, Misija Eulex Kosovo i ESVD tvrde da se pravo primjenjivo na ugovorni odnos nastao u okviru jedanaest ugovora o radu na određeno vrijeme sastoji od autonomnog prava Misije Eulex Kosovo, kako se razvilo od njezina osnivanja 2008. Predmet je tog autonomnog prava uređenje ugovora o radu koje misija sklapa s članovima ugovornog osoblja, uzimajući u obzir njegove posebnosti, osobito njegovu privremenu narav. Pod pretpostavkom da Opći sud ne primijeni takvo autonomno pravo, misija tvrdi da se u skladu s Uredbom Rim I na temelju ugovornih odredaba jedanaest ugovora o radu na određeno vrijeme, a s obzirom na tužiteljevu stalnu poreznu rezidentnost u Irskoj, na predmetni ugovorni odnos primjenjuje irsko radno pravo. Vijeće se izričito slaže s tim argumentima Misije Eulex Kosovo.

i) Uvodne napomene

90 Iz argumenata stranaka proizlazi da se one pozivaju na različite normativne izvore koji se, prema njihovu mišljenju, primjenjuju u ovom slučaju.

91 U tom pogledu prvo valja ispitati argumentaciju ESVD-a i Misije Eulex Kosovo prema kojoj bi u ovom slučaju trebalo primijeniti samostalno pravo koje se razvijalo od osnivanja misije 2008. i čiji je predmet urediti ugovore o radu sklopljene s članovima ugovornog osoblja, uzimajući u obzir njihove posebnosti.

92 U vezi s time dovoljno je utvrditi da zakonodavac Unije nije donio, na temelju odredbi primarnog prava i osobito članka 336. UFEU-a, pravila kojima je cilj urediti, primjerice Uvjetima zaposlenja ostalih službenika Europske unije (u daljnjem tekstu: Uvjeti zaposlenja ostalih službenika) ili bilo kojim drugim aktom, uvjete zaposlenja članova ugovornog osoblja misije ZVSP-a, kao što je Misija Eulex Kosovo.

93 Usto, iz teksta akata donesenih nakon osnivanja navedene misije ne proizlazi da oni sadržavaju odredbe kojima se uređuje spor iz kojeg proizlazi prvi dio tužbenog zahtjeva, odnosno zahtjev za prekvalifikaciju jedanaest ugovora o radu na određeno vrijeme u jedinstveni ugovor o radu na neodređeno vrijeme, s jedne strane, i zahtjev za naknadu navodno pretrpljene ugovorne štete u okviru predmetnog radnog odnosa, s druge strane.

94 Stoga se ESVD i Misija Eulex Kosovo pogrešno pozivaju na primjenu autonomnog prava na ovaj spor.

95 Drugo, što se tiče povrede Kodeksa o dobrom postupanju na koju se poziva tužitelj, iz samog teksta navedenog kodeksa, osobito njegovih članaka 1. do 3., proizlazi da je riječ o vodiču za dobru administrativnu praksu koji institucije, tijela, uredi i agencije Unije te njihove uprave i službenici moraju poštovati u svojim odnosima s javnošću. U skladu s odredbama članka 3. stavka 2. navedenog kodeksa, njegova načela ne primjenjuju se na odnose između navedenih subjekata i njihovih dužnosnika ili ostalih službenika Unije. Tužitelj se stoga ne može s uspjehom pozvati na povredu odredbi navedenog kodeksa u svojim odnosima s bilo kojim od tuženika kao poslodavcem (vidjeti u tom smislu i po analogiji presudu od 7. srpnja 2010., Tomas/Parlament, F-116/07, F-13/08 i F-31/08, EU:F:2010:77, t. 85. i 86.). Stoga prigovor koji se temelji na povredi navedenog kodeksa valja odbiti kao neosnovan.

96 Treće, što se tiče primjene općih pravnih načela Unije na koja se poziva tužitelj, točno je da je načelo zabrane zlouporabe prava, na temelju kojeg se nitko ne može zlouporabno koristiti pravnim pravilima, dio općih pravnih načela čije poštovanje osigurava sud Unije (vidjeti presudu od 21. rujna 2011., Adjemian i dr./Komisija, T-325/09 P, EU:T:2011:506, t. 59. i navedenu sudsku praksu; vidjeti u tom smislu i presudu od 6. veljače 2018., Altun i dr., C-359/16, EU:C:2018:63, t. 49.).

97 Usto, Direktivom 1999/70 i konkretnije provedbom Okvirnog sporazuma o radu na određeno vrijeme, sklopljenog 18. ožujka 1999. (u daljnjem tekstu: Okvirni sporazum o radu na određeno vrijeme), koji čini prilog navedenoj direktivi, zakonodavac Unije uspostavio je pravni okvir čiji je cilj spriječiti zlouporabe prava koje proizlaze iz uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme odnosno iz takvih radnih odnosa.

98 Sankcioniranje zlouporabe prava koja proizlazi iz uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme odnosno iz takvih radnih odnosa u skladu je s ciljevima koje su Unija i države članice, svjesne temeljnih socijalnih prava, poput onih navedenih u Europskoj socijalnoj povelji, potpisanoj u Torinu 18. listopada 1961., i u Povelji Zajednice iz 1989. o temeljnim socijalnim pravima radnika, utvrdile u članku 151. UFEU-a, među kojima su poboljšanje životnih i radnih uvjeta radnika te njihova odgovarajuća socijalna zaštita (presuda od 21. rujna 2011., Adjemian i dr./Komisija, T-325/09 P, EU:T:2011:506, t. 60.).

99 Međutim, iz ustaljene sudske prakse također proizlazi da Opći sud prilikom odlučivanja u okviru arbitražne klauzule na temelju članka 272. UFEU-a mora odlučiti o sporu na temelju nacionalnog materijalnog prava primjenjivog na ugovor (vidjeti presudu od 4. svibnja 2017., Meta Group/Komisija, T-744/14, neobjavljenu, EU:T:2017:304, t. 64.; vidjeti u tom smislu i presudu od 18. prosinca 1986., Komisija/Zoubek, 426/85, EU:C:1986:501, t. 4.).

100 Doista, prema sudskoj praksi Suda, pravo Unije zahtijeva da se države članice kod prenošenja direktiva brinu za to da ih tumače na način koji omogućava osiguranje pravedne ravnoteže između različitih temeljnih prava koja su zaštićena Unijinim pravnim poretkom. Nadalje,

prilikom provedbe mjera za prenošenje navedenih direktiva, na tijelima i sudovima država članica nije samo dužnost da svoje nacionalno pravo tumače u skladu s tim direktivama, nego i da ih ne tumače na način koji bi bio protivan navedenim temeljnim pravima ili drugim općim pravnim načelima Unije (vidjeti presudu od 18. listopada 2018., Bastei Lübbe, C-149/17, EU:C:2018:841, t. 45. i navedenu sudsku praksu).

101 Stoga, uzimajući u obzir arbitražnu klauzulu koja se nalazi u posljednjem ugovoru o radu na određeno vrijeme i kojom se utvrđuje nadležnost suda Unije, Opći sud mora u okviru provedbe primjenjivog nacionalnog prava osigurati poštovanje općeg načela zabrane zlouporabe prava koje proizlazi iz primjene uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme odnosno takvih radnih odnosa.

ii) Pravila za utvrđivanje nacionalnog prava primjenjivog na predmetni ugovorni odnos

102 Što se tiče ispitivanja osnovanosti prvog dijela tužbenog zahtjeva, kojim se nastoji ostvariti prekvalifikacija uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme u jedinstveni ugovor o radu na neodređeno vrijeme, s jedne strane, i nakon te prekvalifikacije, naknada navodno pretrpljene ugovorne štete, s druge strane, valja s obzirom na sudsku praksu navedenu u točki 99. utvrditi pravo koje se primjenjuje na predmetni ugovorni odnos. U tom pogledu, iz predmeta spora na kojem se temelji navedeni dio tužbenog zahtjeva proizlazi da je primjenjivo nacionalno pravo obuhvaćeno radnim pravom.

103 Kako bi utvrdio nacionalno materijalno pravo primjenjivo na spor u području radnog prava, poput onoga o kojem je riječ u ovom slučaju, sud Unije koristi se pravilima međunarodnog privatnog prava i, osobito, u skladu s člankom 28. Uredbe Rim I, onima iz članka 8. navedene uredbe o pojedinačnim ugovorima o radu u pogledu ugovora koji su sklopljeni nakon 17. prosinca 2009., kao što je to jedanaest ugovora o radu na određeno vrijeme.

104 Člankom 8. stavkom 1. Uredbe Rim I određuje se da „[i]ndividualni ugovor o radu podliježe pravu koje odaberu ugovorne stranke u skladu s člankom 3." te uredbe, „[m]eđutim, takav izbor prava ne može za posljedicu imati lišavanje zaposlenika zaštite koju im osiguravaju odredbe od kojih se ne može sporazumno odstupiti na temelju prava [države u kojoj, odnosno iz koje zaposlenik uobičajeno izvršava svoj posao na temelju ugovora ili države u kojoj se nalazi mjesto poslovanja u kojoj je zaposlenik zaposlen]". Člankom 3. stavkom 1. Uredbe Rim I predviđa se da se „[n]a ugovor […] primjenjuje pravo koje su stranke izabrale", pri čemu se izbor „navodi izrijekom ili jasno proizlazi iz odredaba ugovora ili okolnosti slučaja", a „[u]govorne stranke imaju mogućnost same izabrati mjerodavno pravo za cijeli ugovor odnosno jedan njegov dio".

105 Dakle, pravo mjerodavno za ugovor jest u načelu ono koje je izričito predviđeno tim ugovorom s obzirom na to da ugovorne odredbe kojima se izražava zajednička volja stranaka moraju imati prednost pred svim drugim kriterijima koji se mogu koristiti samo ako ugovor ne predviđa drukčije (vidjeti presudu od 18. veljače 2016., Calberson GE/Komisija, T-164/14, EU:T:2016:85, t. 23. i navedenu sudsku praksu).

106 Ako stranke nisu odabrale mjerodavno pravo, sud Unije mora odrediti pravo koje se primjenjuje na pojedinačni ugovor o radu koristeći objektivne kriterije predviđene u članku 8. stavcima 2. do 4. Uredbe Rim I. U skladu sa stavkom 2. tog članka, ako ne postoji odabir, pojedinačni ugovor o radu podliježe pravu države u kojoj ili, ako to nije moguće, iz koje zaposlenik uobičajeno izvršava svoj posao. U skladu sa stavkom 3. tog članka, ako se mjerodavno pravo ne može utvrditi na temelju navedenog stavka 2., ugovor podliježe pravu države u kojoj se nalazi mjesto poslovanja u

kojoj je zaposlenik zaposlen. Naposljetku, na temelju stavka 4. tog članka, kad je jasno iz svih okolnosti slučaja da je ugovor u najbližoj vezi s državom koja nije država navedena u spomenutim stavcima 2. i 3., mjerodavno je pravo te druge države.

107 U ovom slučaju, ako se utvrdi da jedanaest ugovora o radu na određeno vrijeme ne sadržava odredbe kojima se izravno uređuje spor na kojem se temelji prvi dio tužbenog zahtjeva, primjenjuju se pravila međunarodnog privatnog prava radi utvrđivanja nacionalnog materijalnog prava primjenjivog u ovom slučaju.

iii) Nepostojanje odredbe u jedanaest ugovora o radu na određeno vrijeme kojom se može izravno urediti spor na kojem se temelji prvi dio tužbenog zahtjeva

108 Uz činjenicu da akti doneseni nakon osnivanja Misije Eulex Kosovo ne sadržavaju odredbu kojom se može urediti spor na kojem se temelji prvi dio tužbenog zahtjeva, kao što je to utvrđeno u točki 92. ove presude, valja utvrditi da isto vrijedi za jedanaest ugovora o radu na određeno vrijeme.

109 Tako je u uvodnim izjavama prvih devet ugovora o radu na određeno vrijeme bilo navedeno da se Komunikacijom Komisije C(2009) 9502 od 30. studenoga 2009., naslovljenom „Propisi posebnih savjetnika Komisije ovlaštenih za provedbu operativnih aktivnosti ZVSP-a, kao i međunarodnog ugovornog osoblja” (u daljnjem tekstu: Komunikacija C(2009) 9502), predviđaju uvjeti zapošljavanja međunarodnog osoblja. U članku 23. prvih devet ugovora o radu na određeno vrijeme upućivalo se na navedenu komunikaciju, bilo u prilogu prvih pet ugovora o radu na određeno vrijeme, bilo u poveznicama u navedenom članku kad je bila riječ o šestom do devetom ugovoru o radu na određeno vrijeme. Osim toga, konkretno je bilo navedeno da je ta komunikacija sastavni dio navedenih ugovora. Doista, nesporno je da je, u skladu s točkom 2. trećim stavkom prvom podtočkom i točkom 4.a Komunikacije C(2009) 9502, ugovor o radu bio podvrgnut radnom pravu države podrijetla odnosno države stalne (porezne) rezidentnosti člana osoblja prije preuzimanja dužnosti u okviru misije. Nasuprot tomu, navedena komunikacija nije sadržavala nijednu odredbu koja bi omogućila uređenje spora na kojem se temelji prvi dio tužbenog zahtjeva.

110 U preambulama desetog i jedanaestog ugovora o radu na određeno vrijeme bilo je naznačeno da se u skladu s člankom 10. stavkom 3. Zajedničke akcije 2008/124, „uvjeti zapošljavanja te prava i obveze međunarodnog i lokalnog osoblja utvrđuju ugovorima sklopljenima između [Misije] E[ulex] K[osovo] i dotičnih članova osoblja”. Za razliku od prvih devet ugovora o radu na određeno vrijeme, deseti i jedanaesti ugovor o radu na određeno vrijeme nisu sadržavali odredbu kojom se upućuje na primjenu nacionalnog materijalnog radnog prava. Jedina upućivanja na primjenu nacionalnog prava u tim posljednjim ugovorima o radu na određeno vrijeme bila su sadržana u njihovim člancima 12. i 13. i odnosila su se, s jedne strane, na sustav socijalne sigurnosti i mirovine i, s druge strane, na porezni sustav kojem podliježe tužitelj, a što nije relevantno za spor čiji se predmet odnosi samo na područje radnog prava, kao što je to ovdje slučaj. Stoga nijedna odredba desetog i jedanaestog ugovora o radu na određeno vrijeme ne omogućuje utvrđivanje prava koje se primjenjuje na spor na kojem se temelji prvi dio tužbenog zahtjeva.

111 Iz prethodnih razmatranja proizlazi da s obzirom na nepostojanje odredbe u jedanaest ugovora o radu na određeno vrijeme koja bi omogućila rješavanje spora na kojem se temelji prvi dio tužbenog zahtjeva odnosno u kojoj se utvrđuje pravo primjenjivo na te ugovore, u svrhu rješavanja ovog spora valja utvrditi nacionalno materijalno pravo primjenjivo na navedene

ugovore o radu na određeno vrijeme. U tom pogledu valja odvojeno ispitati prvih devet ugovora o radu na određeno vrijeme sklopljenih s voditeljem Misije Eulex Kosovo, a zatim posljednja dva ugovora o radu na određeno vrijeme, sklopljena s Misijom Eulex Kosovo.

iv) Nacionalno materijalno pravo primjenjivo na prvih devet ugovora o radu na određeno vrijeme koje su sklopili tužitelj i voditelj Misije Eulex Kosovo

112 Kao prvo, kao što je to već utvrđeno u točki 109. ove presude, u preambulama prvih devet ugovora o radu na određeno vrijeme izričito je navedeno da se Komunikacijom C(2009) 9502 predviđaju uvjeti zapošljavanja međunarodnog osoblja.

113 Što se tiče mogućnosti da se protiv tužitelja poziva na Komunikaciju C(2009) 9502, što on osporava, valja istaknuti da je on, nakon što je najprije tvrdio da prije početka prvog ugovora o radu na određeno vrijeme nije imao saznanja o toj komunikaciji, u okviru svojeg odgovora na prvu mjeru upravljanja postupkom priznao da mu je ona bila proslijeđena prije potpisivanja navedenog ugovora o radu, u prilogu poruci elektroničke pošte od 9. veljače 2010. koju mu je uputio odjel za ljudske resurse Misije Eulex Kosovo.

114 Usto, što se tiče tužiteljeva argumenta koji se temelji na tome da je u podtočki (b) točke 5. Komunikacije C(2009) 9502, naslovljene „Završne odredbe”, bilo navedeno da se ona više ne primjenjuje nakon 1. siječnja 2011., što je datum stvarne uspostave ESVD-a, valja istaknuti, a suprotno onomu što tvrdi Misija Eulex Kosovo, da je točno da se primjena te komunikacije nakon tog datuma ne može temeljiti na političkom sporazumu koji je 2013. postignut u okviru Odbora stalnih predstavnika (Coreper), na temelju kojeg se navedena primjena zadržava sve do postizanja političke suglasnosti o zamjeni navedene komunikacije. Naime, takvo opravdanje podrazumijevalo bi da se Komunikacija C(2009) 9502 nakon svojeg isteka retroaktivno uključuje u ugovore na određeno vrijeme, koji su sklopljeni prije postizanja navedene suglasnosti. Međutim, Misija Eulex Kosovo ne ističe nijedan razlog na kojem bi se mogla pravno temeljiti takva retroaktivna primjena.

115 Neovisno o tome, Opći sud smatra, kao što to također tvrdi Misija Eulex Kosovo, da je suglasnom voljom ugovornih stranaka Komunikacija C(2009) 9502 bila na temelju svojeg članka 23. stavka 1. uključena u treći do deveti ugovor o radu na određeno vrijeme koji su sklopljeni nakon njezina isteka. Prema tome, suprotno onomu što tvrdi tužitelj, s obzirom na to da Komunikacija C(2009) 9502 čini sastavni dio prvih devet ugovora o radu na određeno vrijeme koje su sklopili tužitelj i voditelj Misije Eulex Kosovo, ona se na njih primjenjuje.

116 Drugo, člankom 1.1. prvih devet ugovora o radu na određeno vrijeme bilo je određeno da potpisivanjem ugovora o radu zaposlenik priznaje i prihvaća odredbe i načela iz navedenih ugovora, njihovih priloga, standardnih operativnih postupaka i Kodeksa Misije Eulex Kosovo o postupanju. Na temelju članka 23. prvih devet ugovora o radu na određeno vrijeme upućivalo se na Komunikaciju C(2009) 9502 te je bilo navedeno da je ona bila sastavni dio navedenih ugovora.

117 Doista, kao što to formalno proizlazi iz svih prvih devet ugovora o radu na određeno vrijeme sklopljenih između tužitelja i voditelja Misije Eulex Kosovo, koji svi na početku prve stranice sadržavaju naslov „Contract of employment for international staff”, tužitelj je bio zaposlen kao „član međunarodnog osoblja” u smislu točke 4.a Komunikacije C(2009) 9502.

118 Usto, iz odredaba točke 4.a trećeg stavka Komunikacije C(2009) 9502 izričito proizlazi da „[u] pogledu […] radnog prava […] koje se primjenjuje na međunarodno osoblje primjenjivo ostaje zakonodavstvo njegove države podrijetla/stalne porezne rezidentnosti”. Nadalje, u desetom stavku iste točke navedeno je da „[u]govor o radu podliježe radnom pravu i socijalnom zakonodavstvu države čiji je zaposlenik državljanin odnosno u kojoj je utvrđena njegova stalna (porezna) rezidentnost prije nego što je stupio na dužnost”. Osim toga, na temelju jedanaestog stavka navedene točke, „razvrgnuće ugovora […] kao i pitanja odgovornosti podliježu socijalnom zakonodavstvu i radnom pravu države” koja je utvrđena u skladu s kriterijima iz desetog stavka. Naposljetku, na temelju točke 4.a šestog stavka Komunikacije C(2009) 9502, u slučaju postojanja razlike između države podrijetla i države „stalne (porezne) rezidentnosti”, koja je utvrđena prije stupanja na dužnost, prednost ima potonja.

119 Uzimajući u obzir prethodna razmatranja, što se tiče prvih devet ugovora o radu na određeno vrijeme, Opći sud utvrđuje da su ugovorne stranke odabrale kao primjenjivo nacionalno radno pravo u smislu članka 8. stavka 1. Uredbe Rim I irsko pravo utvrđujući kao primjenjivo, upućivanjem na Komunikaciju C(2009) 9502, kao prvo, pravo države čiji je tužitelj državljanin (u skladu s točkom 4.a desetim stavkom Komunikacije C(2009) 9502), odnosno, kao drugo, pravo njegove države podrijetla i stalne (porezne) rezidentnosti prije njegova stupanja na dužnost u okviru Misije Eulex Kosovo (u skladu s točkom 4.a trećim i desetim stavkom Komunikacije C(2009) 9502).

120 Naime, prvo, nesporno je da je tužitelj irski državljanin. Doista, odredbama točke 4.a desetog stavka Komunikacije C(2009) 9502 izričito se određuje pravo države čiji je državljanin član ugovornog osoblja kao pravo koje se primjenjuje na radni odnos.

121 Drugo, što se tiče države podrijetla tužitelja i države njegova boravka prije njegova stupanja na dužnost u okviru Misije Eulex Kosovo, valja utvrditi o kojoj je to državi bila riječ između 31. prosinca 2009., datuma koji odgovara završetku njegova zaposlenja u okviru Misije EUPM-a u Bosni i Hercegovini (vidjeti točku 2. ove presude), i 5. travnja 2010., što je datum njegova stupanja na dužnost u okviru Misije Eulex Kosovo (vidjeti točku 3. ove presude).

122 Doista, valja utvrditi da je u svojem odgovoru od 16. rujna 2019. na prvu mjeru upravljanja postupkom tužitelj priznao da je u okviru njegova ugovornog odnosa s Misijom Eulex Kosovo Irska bila utvrđena i navedena kao njegova država podrijetla. Tako je priznao da iz različitih dokumenata koje je Misija Eulex Kosovo podnijela u fazi odgovora na repliku proizlazi da je prilikom zaključenja svojeg prvog ugovora o radu na određeno vrijeme s navedenom misijom, ali i tijekom cijelog radnog odnosa u njoj, redovito navodio, a osobito u svojim zahtjevima za snošenje troškova putovanja prema mjestu podrijetla („Statement of Home Travel Expenses”), da je njegova zemlja podrijetla Irska. Osim toga, dodao je da je Irska ostala zemlja podrijetla tijekom cijelog razdoblja zaposlenja u okviru misija navedenih u točkama 1. do 3. ove presude.

123 Iz tih elemenata spisa proizlazi da je u trenutku stupanja na dužnost u Misiji Eulex Kosovo tužiteljeva država podrijetla i boravka bila Irska. Uostalom, valja napomenuti da je tužitelj u svojem odgovoru od 16. rujna 2019. na prvu mjeru upravljanja postupkom također naveo da je Irska bila njegova država podrijetla prije nego što je 1994. sklopljen prvi ugovor o radu na određeno vrijeme s prvom misijom za koju je radio. Prema tome, poveznica koja se odnosi na državu podrijetla označava irsko pravo kao radno pravo primjenjivo u ovom slučaju, kad je riječ o prvih devet ugovora o radu na određeno vrijeme koje su sklopili tužitelj i voditelj misije.

124 Taj se zaključak ne može izmijeniti s obzirom na kriterij predviđen točkom 4.a šestim stavkom Komunikacije C(2009) 9502, kako je navedena u točki 118. ove presude. Naime, iz tužiteljevih podnesaka ne proizlazi da je zahtijevao utvrđivanje porezne rezidentnosti u državi koja nije njegova država podrijetla.

v) Nacionalno materijalno pravo koje se primjenjuje na deseti i jedanaesti ugovor o radu na određeno vrijeme koje su potpisali tužitelj i Misija Eulex Kosovo

125 Kao što to proizlazi iz točke 110. ove presude, Opći sud utvrđuje da, za razliku od prvih devet ugovora o radu na određeno vrijeme, deseti i jedanaesti ugovor o radu na određeno vrijeme ne sadržavaju odredbe o stranačkom odabiru prava kojim se uređuje radni odnos koji je zasnovan svakim od tih dvaju potonjih ugovora.

126 Naime, u preambuli desetog i jedanaestog ugovora o radu na određeno vrijeme koje su sklopili tužitelj i Misija Eulex Kosovo, koju zastupa njezin voditelj, navedeno je da se, u skladu s člankom 10. stavkom 3. Zajedničke akcije 2008/124, uvjeti zapošljavanja kao i prava i obveze međunarodnog i lokalnog osoblja trebaju nalaziti u ugovorima sklopljenima između Misije Eulex Kosovo i dotičnih članova osoblja.

127 Međutim, iako je članak 1. desetog i jedanaestog ugovora o radu na određeno vrijeme u biti istovjetan članku 1.1. prvih devet ugovora o radu na određeno vrijeme iz točke 116. ove presude, valja istaknuti, s jedne strane, da same odredbe tih dvaju ugovora o radu na određeno vrijeme ne omogućuju utvrđivanje pravila koja se primjenjuju na uvjete zapošljavanja koji su njima obuhvaćeni, osobito s obzirom na radni spor na kojem se temelji prvi dio tužbenog zahtjeva. S druge strane, članak 23. desetog i jedanaestog ugovora o radu na određeno vrijeme više ne upućuje na Komunikaciju C(2009) 9502 kao ni na dokumente u prilogu koji sadržavaju upute za određivanje radnog prava koje se na njih primjenjuje. Stoga valja utvrditi da stranke nisu odredile radno pravo koje se primjenjuje na deseti i jedanaesti ugovor o radu na određeno vrijeme.

128 Slijedom toga, budući da ugovorne stranke nisu, što se tiče potonjih ugovora o radu na određeno vrijeme, u tom pogledu odabrale mjerodavno pravo, valja utvrditi radno pravo koje se primjenjuje na temelju poveznica međunarodnog privatnog prava, odnosno, u ovom slučaju, kao što je navedeno u točki 106. ove presude, u skladu s objektivnim kriterijima iz članka 8. stavaka 2. do 4. Uredbe Rim I.

129 U tom smislu, na temelju uzastopnih kriterija iz članka 8. stavaka 2. i 3. Uredbe Rim I, pravo koje se u načelu primjenjuje je kosovsko pravo. Međutim, kao što to ističu i tužitelj i Misija Eulex Kosovo, u skladu s člankom 2. stavkom 4. kosovskog Law No 03/L-212 on Labour (Zakon br. 03/L-212 o radu), koji je podnesen u prilogu odgovoru na tužbu Misije Eulex Kosovo, odredbe tog zakona ne primjenjuju se na radne odnose u međunarodnim misijama kao što je Misija Eulex Kosovo. Stoga se samim kosovskim radnim pravom isključuje njegova primjena na radne odnose poput onih o kojima je ovdje riječ.

130 U svakom slučaju, valja utvrditi da su deseti i jedanaesti ugovor o radu na određeno vrijeme uže povezani, u smislu članka 8. stavka 4. Uredbe Rim I, s irskim pravom pa ih stoga valja primijeniti na navedene ugovore.

131 Naime, prvo, bez obzira na uzastopno sklapanje desetog i jedanaestog ugovora o radu na određeno vrijeme, stvarni radni odnos između stranaka postojao je već od prvog od jedanaest ugovora o radu na određeno vrijeme.

132 Taj kontinuitet ponajprije proizlazi iz određivanja u desetom i jedanaestom ugovoru o radu na određeno vrijeme radnog mjesta na kojem je tužitelj radio u okviru misije, odnosno radnog mjesta „IT Officer (Regional Infrastructure Support) (EK 10453)”, u svojstvu osobe odgovorne za tehnologije na regionalnoj razini, na kojem je radio već nakon sklapanja šestog ugovora o radu na određeno vrijeme. Kao što je to sam tužitelj opisao u svojim očitovanjima od 11. lipnja 2020. i kao što to proizlazi iz njihova prvog priloga, u svakom slučaju u okviru radnog mjesta na kojem je bio zaposlen od 15. lipnja 2012., koje je bilo određeno pod oznakom EK 10453, on je u okviru Misije Eulex Kosovo obavljao dužnosti voditelja i nadglednika svih članova osoblja koji su radili u uredu za informatičku pomoć i podršku (IT help desk/support). To utvrđenje nije moguće osporiti isticanjem da su se zadaće koje su mu povjerene u okviru šestog do jedanaestog ugovora o radu na određeno vrijeme mogle promijeniti tijekom predmetnog razdoblja, odnosno između 15. lipnja 2012. i 14. studenoga 2014.

133 Naime, kao što to izričito proizlazi iz opisa tih zadaća koji je podnio sam tužitelj, kako je naveden u dijelu III. izvješća o osobnoj ocjeni (u daljnjem tekstu: izvješće o ocjeni), koje je obuhvaćalo razdoblje između 16. travnja i 14. studenoga 2014., njegovi su se zadaci promijenili zbog restrukturiranja Misije Eulex Kosovo, osobito zbog ukidanja regionalne jedinice za informatičku i tehnološku podršku. Takav razvoj zadaća koje je obavljao tužitelj svojstven je funkcijama voditelja i nadglednika, odgovornog za službu, koje je obnašao. On stoga nije mogao promijeniti kontinuitet radnog odnosa između tužitelja i misije tijekom jedanaest ugovora o radu na određeno vrijeme.

134 Nadalje, iz svih šest izvješća o ocjeni sastavljenih tijekom radnog odnosa između Misije Eulex Kosovo odnosno njezina voditelja i tužitelja proizlazi da je tužitelju bio ponuđen novi ugovor o radu na određeno vrijeme. Misija Eulex Kosovo dostavila je ta izvješća o ocjeni u odgovoru na zahtjev koji je u tom smislu postavljen u okviru treće mjere upravljanja postupkom.

135 Naposljetku, nesporno je da je tužitelj ostvario napredovanje po stupnjevima s obzirom na svoj prikupljeni radni staž tijekom jedanaest uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme u Misiji Eulex Kosovo.

136 Uzimajući u obzir taj kontinuitet i veze koje postoje između jedanaest ugovora o radu na određeno vrijeme, neizjašnjavanje u desetom i jedanaestom ugovoru o radu na određeno vrijeme u pogledu stranačkog odabira prava koje se primjenjuje na radni spor na kojem se temelji prvi dio tužbenog zahtjeva valja promatrati s obzirom na parametre za određivanje navedenog prava koji su se nalazili u prvih devet ugovora o radu na određeno vrijeme.

137 Doista, kao što je to utvrđeno u točki 123. ove presude, u prvih devet ugovora o radu na određeno vrijeme ugovorne stranke odabrale su podvrgnuti svoj ugovorni odnos irskom pravu. Stoga, bez obzira na neizjašnjavanje u desetom i jedanaestom ugovoru o radu na određeno vrijeme, u skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 105. ove presude, a na temelju članka 8. stavka 4. Uredbe Rim I, valja zaključiti da se, s obzirom na sve okolnosti koje obilježavaju tužiteljev radni odnos u okviru njegove djelatnosti u Misiji Eulex Kosovo na temelju jedanaest ugovora o radu na određeno vrijeme, na posljednja dva ugovora o radu na određeno vrijeme nastavlja primjenjivati irsko pravo, kao pravo države čiji je tužitelj bio državljanin i koja je bila država njegova podrijetla u trenutku njegova stupanja na dužnost u Misiji Eulex Kosovo.

138 Drugo, što se tiče sustava socijalne sigurnosti i mirovinskog osiguranja, s jedne strane, i poreznog sustava, s druge strane, kojima je podlijegao tužitelj, u člancima 12.1. i 13.1. dvaju posljednjih ugovora o radu na određeno vrijeme predviđalo se da se na zaposlenika primjenjuje nacionalno zakonodavstvo koje je na snazi u državi njegove stalne (porezne) rezidentnosti prije njegova

stupanja na dužnost u Misiji Eulex Kosovo. Iako se poveznica koja se primjenjuje u pogledu tih različitih sustava ne odnosi izravno na predmet spora u području radnog prava, kao što je to onaj na kojem se temelji prvi dio tužbenog zahtjeva, valja istaknuti da s obzirom na utvrđenja iznesena u točkama 121. do 124. ove presude okolnosti u pogledu tih sustava ponovno upućuju na irsko pravo kao mjerodavno nacionalno pravo.

139 Zaključno, na cjelokupni ugovorni odnos uspostavljen na temelju jedanaest ugovora o radu na određeno vrijeme koje je tužitelj sklopio s voditeljem Misije Eulex Kosovo, a zatim s navedenom misijom, valja primijeniti irsko pravo. Stoga o predmetu spora na kojem se temelji prva točka tužbenog zahtjeva treba odlučiti s obzirom na navedeno pravo, a ne na belgijsko pravo, na koje se tužitelj prvotno pozvao.

2) Irsko materijalno radno pravo koje se primjenjuje u ovom slučaju i kojim se prenosi članak 5. Okvirnog sporazuma o radu na određeno vrijeme

140 Kao što to proizlazi iz točaka 96. do 98. ove presude, zakonodavac Unije je s obzirom na opće načelo zabrane zlouporabe prava, provedbom Okvirnog sporazuma o radu na određeno vrijeme, koji se nalazi u prilogu Direktivi 1999/70, uspostavio pravni okvir čiji je cilj spriječiti zlouporabe prava koje proizlaze iz primjene uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme ili takvih radnih odnosa.

141 Članak 5. Okvirnog sporazuma o radu na određeno vrijeme, koji se odnosi na „Mjere za sprečavanje zlouporaba“, navodi:

„1. Kako bi spriječile zlouporabe, koje proizlaze iz uzastopnih ugovora o radu ili radnih odnosa na određeno vrijeme, države članice uvode, nakon savjetovanja sa socijalnim partnerima, u skladu s nacionalnim pravom, kolektivnim ugovorima ili praksom, i/ili socijalni partneri, kada ne postoje odgovarajuće pravne mjere za sprečavanje zlouporaba, tako da uzimaju u obzir potrebe pojedinačnih sektora i/ili kategorija radnika, jednu ili više sljedećih mjera:

(a) objektivni razlozi kojima se opravdava obnavljanje tih ugovora ili odnosa;

(b) najdulje ukupno trajanje uzastopnih ugovora o radu ili radnih odnosa na određeno vrijeme;

(c) broj obnavljanja tih ugovora ili odnosa.

2. Države članice, nakon savjetovanja sa socijalnim partnerima, i/ili socijalni partneri prema potrebi utvrđuju pod kojim uvjetima će se ugovori o radu ili radni odnosi na određeno vrijeme

(a) smatrati ‚uzastopnim';

(b) smatrati ugovorima ili odnosima na neodređeno vrijeme."

142 Predmet članka 5. točke 1. Okvirnog sporazuma o radu na određeno vrijeme jest provedba jednog od ciljeva tog sporazuma, to jest ograničenje uzastopnog korištenja ugovora o radu na određeno vrijeme ili takvih radnih odnosa koji se smatraju mogućim izvorom zlouporaba na štetu radnika, predvidjevši određen broj minimalnih zaštitnih odredaba čija je svrha izbjegavanje nesigurnog položaja zaposlenika (vidjeti presudu od 26. siječnja 2012., Kücük, C-586/10, EU:C:2012:39, t. 25. i navedenu sudsku praksu).

143 Na taj se način tom odredbom Okvirnog sporazuma o radu na određeno vrijeme nalaže državama članicama da, radi sprečavanja zlouporaba koje proizlaze iz uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme ili takvih uzastopnih radnih odnosa, donesu jednu ili više navedenih mjera s obvezujućim učinkom kada njihovo domaće pravo ne uključuje jednakovrijedne zakonske mjere. Tri mjere navedene u točki 1. podtočkama (a) do (c) navedenog članka odnose se na objektivne razloge koji opravdavaju obnavljanje takvih ugovora ili radnih odnosa, najdulje ukupno trajanje tih uzastopnih ugovora ili radnih odnosa i broj njihovih obnavljanja (vidjeti presudu od 26. siječnja 2012., Kücük, C-586/10, EU:C:2012:39, t. 26. i navedenu sudsku praksu).

144 Direktiva 1999/70 prenesena je u irski pravni poredak Zakonom iz 2003. Taj je zakon stupio na snagu 14. srpnja 2003.

145 Člankom 9. Zakona iz 2003. prenosi se članak 5. Okvirnog sporazuma o radu na određeno vrijeme. U njegovu stavku 1. predviđa se da ugovor o radu na određeno vrijeme zaposlenika koji je na dan donošenja tog zakona ili nakon tog datuma dovršio svoju treću godinu neprekinutog rada kod svojeg poslodavca ili povezanog poslodavca taj poslodavac može samo jednom produljiti na razdoblje od najviše jedne godine. Na temelju članka 9. stavka 3. tog zakona, svaki uvjet unesen u ugovor o radu protivno stavku 1. tog članka nema učinak te se smatra da je predmetni ugovor sklopljen na neodređeno vrijeme.

146 Na temelju članka 9. stavka 4. Zakona iz 2003., poslodavac ipak može iz objektivnih razloga odstupiti od obveza koje proizlaze iz stavaka 1. do 3. navedenog članka. Pojam objektivnih razloga pojašnjen je u članku 7. tog zakona. U skladu s potonjim člankom, „[u] svrhe svih odredbi ovog dijela razlog se smatra objektivnim razlogom ako se temelji na razmatranjima koja se ne tiču statusa dotičnog zaposlenika kao zaposlenika na određeno vrijeme, ako se nepovoljnijim postupanjem koje taj razlog podrazumijeva za tog zaposlenika (koje može uključivati obnavljanje ugovora zaposlenika na određeno vrijeme na drugo određeno vrijeme) nastoji postići legitiman cilj poslodavca te ako je takvo postupanje prikladno i nužno u tu svrhu”. Drugim riječima i u biti, kako bi razlog na koji se poziva bio objektivan, on se mora temeljiti na razmatranjima koja su vanjska u odnosu na zaposlenika, a nepovoljnije postupanje koje ugovor o radu na određeno vrijeme podrazumijeva u odnosu na tog zaposlenika mora imati za cilj postizanje legitimnog cilja poslodavca na prikladan i nužan način.

3) Primjena irskog radnog prava na zahtjev za prekvalifikaciju jedanaest ugovora o radu na određeno vrijeme u ugovor o radu na neodređeno vrijeme

147 U odgovoru tužitelja na prvu mjeru upravljanja postupkom, u dijelu u kojem je, među ostalim, pozvan da iznese svoja očitovanja o mogućoj primjeni irskog prava, tužitelj je u biti zadržao svoj zahtjev za prekvalifikaciju jedanaest ugovora o radu na određeno vrijeme u ugovor o radu na neodređeno vrijeme. On je u tom pogledu tvrdio da ne postoji objektivan, opći ni proračunski razlog kojim bi se moglo opravdati sklapanje jedanaest ugovora o radu na određeno vrijeme i da je prema sudskoj praksi to sklapanje bilo nepošteno s obzirom na to da se njegovo zapošljavanje od strane Misije Eulex Kosovo odnosilo na ispunjavanje stalnih i trajnih potreba, tako da navedene ugovore o radu na određeno vrijeme treba prekvalificirati u jedinstveni ugovor o radu na neodređeno vrijeme.

148 Konkretnije, u pogledu objektivnih razloga na koje se pozvala Misija Eulex Kosovo kako bi opravdala sklapanje jedanaest ugovora o radu na određeno vrijeme, tužitelj osporava da je misija bila sustavno ograničena na trajanje svojeg mandata, tim više jer trajanje predmetnih ugovora o radu na određeno vrijeme nije bilo računano ovisno o trajanju navedenog mandata. Dodaje da je

ugovorni odnos tužitelja mogao biti sklopljen na neodređeno vrijeme jer je organizacija postupka donošenja odluka o produljenju misija u biti omogućavala davanje otkaznog roka u roku koji se primjenjuje na ugovor o radu na neodređeno vrijeme.

149 Misija Eulex Kosovo, koju podupiru drugi tuženici, u biti smatra da su postojali objektivni razlozi koji su opravdavali sklapanje jedanaest ugovora o radu na određeno vrijeme.

150 U ovom je slučaju na Općem sudu da na temelju arbitražne klauzule iz posljednjeg ugovora o radu na određeno vrijeme s obzirom na odredbe članka 9. Zakona iz 2003., kojim se prenosi članak 5. Okvirnog sporazuma o radu na određeno vrijeme, ocijeni osnovanost tužiteljeva zahtjeva za prekvalifikaciju jedanaest ugovora o radu na određeno vrijeme u jedinstveni ugovor o radu na neodređeno vrijeme. Ni iz spisa predmeta ni iz argumenata stranaka ne proizlazi da Zakon iz 2003. nije u skladu s Direktivom 1999/70 odnosno s općim pravnim načelom zabrane zlouporabe prava.

151 Kao prvo, nesporno je da je tužitelj bio zaposlen u Misiji Eulex Kosovo na temelju članka 9. stavka 3. prve rečenice Zajedničke akcije 2008/124. U skladu s tim člankom Misija Eulex Kosovo mogla je, prema potrebi, zaposliti međunarodno i lokalno civilno osoblje na ugovornoj osnovi. Nasuprot tomu, budući da u vezi s tim pitanjem u spomenutoj Zajedničkoj akciji nema pojašnjenja, na voditelju je misije, a zatim na samoj misiji nakon što joj je 2014. dodijeljena pravna osobnost, da odluči o vrsti ugovora koji se nudi tužitelju. Tako je tijekom cjelokupnog ugovornog odnosa s tužiteljem odlučeno da će mu se predlagati sklapanje uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme.

152 Kao drugo, prema sudskoj praksi suda Unije, dotična su tijela dužna u svakom pojedinom slučaju ispitati sve okolnosti slučaja, uzimajući u obzir ponajprije broj navedenih uzastopnih ugovora sklopljenih s istom osobom ili radi izvršenja istog posla, kako bi se isključila mogućnost sklapanja onih ugovora o radu na određeno vrijeme ili radnih odnosa na određeno vrijeme koji, iako su naizgled sklopljeni radi zadovoljenja potrebe zamjene osoblja, predstavljaju zlouporabu poslodavaca. Iako se ocjena istaknutog objektivnog razloga mora odnositi na obnavljanje posljednjeg sklopljenog ugovora o radu, postojanje, broj i trajanje uzastopnih ugovora te vrste sklopljenih u prošlosti s istim poslodavcem mogu se pokazati relevantnima u okviru tog općeg ispitivanja (vidjeti presudu od 26. siječnja 2012., Kücük, C-586/10, EU:C:2012:39, t. 40. i navedenu sudsku praksu).

153 Nesporno je da je tužitelj bio zaposlen u Misiji Eulex Kosovo na temelju jedanaest ugovora o radu na određeno vrijeme, koji su uzastopno sklopljeni između 5. travnja 2010. i 14. studenoga 2014. u svojstvu osobe odgovorne za informatičku tehnologiju („IT Officer”). Iz elemenata spisa proizlazi da je treća godišnjica početka radnog odnosa nastupila tijekom izvršenja osmog ugovora o radu na određeno vrijeme, koji je istekao 14. lipnja 2013. Međutim, u skladu s člankom 9. stavkom 1. Zakona iz 2003., trajanje devetog ugovora o radu na određeno vrijeme, od 15. lipnja 2013. do 14. lipnja 2014., nije bilo dulje od godinu dana. Stoga se zabrana sklapanja novih ugovora o radu na određeno vrijeme primjenjivala od tog potonjeg datuma. Zato je deseti ugovor o radu na određeno vrijeme u načelu trebalo prekvalificirati u ugovor o radu na neodređeno vrijeme, osim ako su u skladu s člankom 9. stavkom 4. Zakona iz 2003. postojali objektivni razlozi koji su opravdali njegovo sklapanje.

154 Doista, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, pojam „objektivni razlozi” u smislu članka 5. stavka 1. točke (a) Okvirnog sporazuma o radu na određeno vrijeme odnosi se na precizne i konkretne okolnosti koje karakteriziraju neku djelatnost i koje stoga mogu u tom konkretnom

kontekstu opravdati sklapanje uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme. Te okolnosti mogu proizlaziti, među ostalim, iz posebne prirode zadaća za izvršenje kojih su takvi ugovori sklopljeni i iz značajki svojstvenih takvim zadaćama ili, ovisno o slučaju, iz provođenja nekog legitimnog cilja socijalne politike države članice (vidjeti presudu od 26. siječnja 2012., Kücük, C-586/10, EU:C:2012:39, t. 27. i navedenu sudsku praksu).

155 Upravo s obzirom na navedenu sudsku praksu valja primijeniti članak 7. Zakona iz 2003. i ispitati jesu li, u skladu s člankom 9. tog zakona, u ovom slučaju postojali takvi objektivni razlozi za sklapanje jedanaest uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme nakon 14. lipnja 2014., odnosno nakon devetog ugovora o radu na određeno vrijeme.

156 U tom pogledu valja istaknuti da je pravni okvir i opći profesionalni kontekst u kojima je tužitelj izvršavao zadaće koje su mu bile povjerene u Misiji Eulex Kosovo obilježavala njihova privremenost. To obilježje osobito proizlazi ne samo iz trajanja mandata misije i razdoblja obuhvaćenih referentnim financijskim iznosima za pokrivanje njezinih izdataka, nego i iz periodičnog (ponovnog) određivanja njezinih nadležnosti i područja djelovanja te trajanja mandata voditelja misije. Osim toga, to obilježje proizlazi iz uvjeta i načina zapošljavanja osoblja Misije Eulex Kosovo.

157 Prvo, što se tiče trajanja mandata misije, valja podsjetiti na to da je Vijeće na temelju UEU-a, u verziji koja je bila na snazi u to vrijeme, a osobito njegova članka 14., donijelo Zajedničku akciju 2006/304/ZVSP od 10. travnja 2006. o osnivanju Tima za planiranje EU-a (EUPT Kosovo) s obzirom na moguću operaciju za upravljanje krizom EU-a na Kosovu u području vladavine prava i u drugim mogućim područjima na Kosovu (SL 2006., L 112, str. 19.). Vijeće je 11. prosinca 2006., na temelju istih odredbi UEU-a, usvojilo Zajedničku akciju 2006/918/ZVSP o izmjeni i produljenju Zajedničke akcije 2006/304 (SL 2006., L 349, str. 57.) u kojoj je odobrilo Unijin koncept upravljanja krizom na Kosovu. Osim toga, Misija Eulex Kosovo uspostavljena je Zajedničkom akcijom 2008/124 s obzirom na navedene zajedničke akcije i dalje na temelju, među ostalim, članka 14. UEU-a. U njezinoj uvodnoj izjavi 10. podsjeća se na to da se člankom 14. stavkom 1. UEU-u zahtijeva da se naznači financiranje cijelog razdoblja provedbe te zajedničke akcije.

158 Na temelju članka 14. stavka 1. UEU-a, u verziji koja je bila na snazi u trenutku osnivanja Misije Eulex Kosovo, Vijeće usvaja zajedničke akcije koje se odnose na određene situacije za koje se procjenjuje da je potrebno operativno djelovanje Unije. U njima se utvrđuju njihovi ciljevi, područje primjene, sredstva koja Uniji stoje na raspolaganju, ako je potrebno i njihovo trajanje, te uvjeti za njihovu provedbu.

159 Tako je na temelju odredbi članka 20. drugog stavka prve rečenice prvotne verzije Zajedničke akcije 2008/124 ona trebala prestati vrijediti 28 mjeseci od datuma odobrenja Plana operacija (OPLAN) o Misiji Europske unije za uspostavu vladavine prava na Kosovu, Eulex Kosovo. Uzimajući u obzir datum donošenja tog plana, prvotni mandat za tu zajedničku akciju istekao je 14. lipnja 2010. Nakon toga ju je Vijeće produljilo u nekoliko uzastopnih navrata za razdoblja od po dvije godine.

160 Tako je mandat te zajedničke akcije najprije produljen do 14. lipnja 2012. (članak 1. stavak 10. Odluke Vijeća 2010/322/ZVSP od 8. lipnja 2010. o izmjeni i produljenju Zajedničke akcije 2008/124 (SL 2010., L 145, str. 13.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 5., str. 181.)), zatim do 14. lipnja 2014. (članak 1. stavak 7. Odluke Vijeća 2012/291/ZVSP od

5. lipnja 2012. o izmjeni i produljenju Zajedničke akcije 2008/124 (SL 2012., L 146, str. 46.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 10., str. 251.)), a potom do 14. lipnja 2016. (članak 1. stavak 9. Odluke 2014/349)).

161 Drugo, što se tiče razdoblja obuhvaćenih referentnim financijskim iznosima, koja se nalaze u uzastopnim verzijama članka 16. Zajedničke akcije 2008/124, naslovljenog „Financijske odredbe”, na Vijeću je da u skladu s odredbama zadnjeg podstavka stavka 1. navedenog članka, u različitim verzijama nakon one koja proizlazi iz Odluke 2010/322, utvrdi navedene iznose namijenjene pokrivanju troškova Misije Eulex Kosovo. Ta razdoblja obuhvaćena referentnim financijskim iznosima pokazuju privremeni proračunski kontekst u koji ulazi intervencija Unije na Kosovu posredstvom Misije Eulex Kosovo.

162 Tako su između uspostave Misije i prvog polugodišta 2015. referentni financijski iznosi za pokrivanje izdataka Misije do 14. lipnja 2009. bili utvrđeni prvotno na temelju članka 16. i članka 20. Zajedničke akcije 2008/124, zatim do 14. lipnja 2010. na temelju članka 1. stavka 1. Zajedničke akcije Vijeća 2009/445/ZVSP od 9. lipnja 2009. o izmjeni Zajedničke akcije 2008/124 (SL 2009., L 148, str. 33.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 5., str. 156.), do 14. listopada 2010. na temelju članka 1. stavka 6. Odluke 2010/322, do 14. listopada 2011. na temelju članka 1. Odluke Vijeća 2010/619/ZVSP od 15. listopada 2010. o izmjeni Zajedničke akcije 2008/124 (SL 2010., L 272, str. 19.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 4., str. 130.), do 14. prosinca 2011. na temelju članka 1. Odluke Vijeća 2011/687/ZVSP od 14. listopada 2011. o izmjeni Zajedničke akcije 2008/124 (SL 2011., L 270, str. 31.), do 14. lipnja 2012. na temelju članka 1. Odluke Vijeća 2011/752/ZVSP od 24. studenoga 2011. o izmjeni Zajedničke akcije 2008/124 (SL 2011., L 310, str. 10.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 6., str. 252.), do 14. lipnja 2013. na temelju članka 1. stavka 5. Odluke 2012/291, do 14. lipnja 2014. na temelju Odluke Vijeća 2013/241/ZVSP od 27. svibnja 2013. o izmjeni Zajedničke akcije 2008/124 (SL 2013., L 141, str. 47.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 18., svezak 15., str. 272.), do 14. listopada 2014. na temelju članka 1. stavka 6. Odluke 2014/349 i naposljetku do 14. lipnja 2015. na temelju članka 1. stavka 3. Odluke Vijeća 2014/685/ZVSP od 29. rujna 2014. o izmjeni Zajedničke akcije 2008/124 (SL 2014., L 284, str. 51.).

163 Treće, u pogledu definicije nadležnosti i područja djelovanja Misije Eulex Kosovo, valja navesti da su se oni prilagođavali ovisno o razvoju situacije na terenu i odnosima između Unije i kosovskih vlasti.

164 Najprije, ta geopolitička i diplomatska neizvjesnost odražava se, s jedne strane, u odredbama članka 28. stavka 1. drugog podstavka UEU-a, na temelju kojih u slučaju promjene okolnosti koje bitno utječu na pitanje koje je predmet zajedničke akcije Unije, Vijeće preispituje načela i ciljeve tog djelovanja i donosi potrebne odluke. Isto vrijedi i za odredbe članka 14. stavka 2. UEU-a, u verziji koja je bila na snazi u vrijeme osnivanja Misije Eulex Kosovo 2008., kojim je zamijenjen članak 28. stavak 1. drugi podstavak UEU-a. S druge strane, navedena se neizvjesnost odražava i u opetovanom podsjećanju u uvodnim izjavama različitih odluka Vijeća o izmjeni i produljenju Zajedničke akcije 2008/124 na činjenicu da se Misija Eulex Kosovo treba provoditi u kontekstu situacije koja se može pogoršati i ugroziti ciljeve, prije svega, ZVSP-a, a zatim i vanjskog djelovanja iz članka 21. UEU-a.

165 Nadalje, u skladu s odredbama članka 19. Zajedničke akcije 2008/124, u verziji koja proizlazi iz Odluke 2010/322, Vijeće je bilo dužno najkasnije šest mjeseci prije datuma isteka navedene akcije ocijeniti je li misija trebala biti produljena. Tako iz uvodnih izjava svake od odluka o produljenju te

zajedničke akcije proizlazi da je Vijeće navelo preporuke, koje je u tom pogledu sastavio Politički i sigurnosni odbor (PSO) (uvodna izjava 3. Odluke 2010/322), i zatim stratešku analizu (uvodna izjava 3. Odluke 2012/291 i uvodna izjava 4. Odluke 2014/349).

166 Stratešku analizu u pogledu Misije Eulex Kosovo (CMDP, EEAS 00115/14), sastavljenu tijekom siječnja 2014. (u daljnjem tekstu: strateška analiza), podnijela je u djelomično deklasificiranoj verziji Misija Eulex Kosovo u Prilogu A5 svojeg odgovora na drugu mjeru upravljanja postupkom. Na temelju tog dokumenta Vijeće je Odlukom 2014/349 odlučilo izmijeniti i produljiti Zajedničku akciju 2008/124 do 14. lipnja 2016. U tom pogledu valja istaknuti da, kao što to tvrdi, među ostalim, Misija Eulex Kosovo, iz te analize proizlazi da su, s jedne strane, u 2013. kosovske vlasti izrazile želju da se u perspektivi okončanja mandata Zajedničke akcije, koje je tada bilo određeno za 14. lipnja 2014., započne postupak okončanja nadzirane neovisnosti Kosova. Tako su u dopisu Kabineta predsjednika Vlade Kosova, sastavljenom tijekom srpnja 2013., koji je dio Priloga I. strateškoj analizi, navedene vlasti predložile prijelaznu strategiju u cilju pomoći misiji da svoje izvršne vlasti koordinirano prenese na dotične kosovske institucije kako bi ona okončala svoj mandat do lipnja 2014. U tom su dopisu navedene vlasti navele određena područja aktivnosti Misije Eulex Kosovo koja su se prema njihovoj procjeni mogla prenijeti na kosovske institucije.

167 S druge strane, u strateškoj je analizi bila navedena preporuka redefiniranja područja djelovanja Misije Eulex Kosovo osobito s obzirom na te želje koje su izrazile kosovske vlasti. U tom pogledu, u točki 45. navedene analize osobito je predloženo zadržavanje stvarne prisutnosti na razini lokalnog pravosudnog sustava. Isto tako, u točki 75. strateške analize izričito je u pogledu produljenja mandata misije od lipnja 2014. do lipnja 2016. bilo navedeno da će ona, s obzirom na nove djelatnosti koje su joj bile povjerene, biti mnogo manja te je u vezi s time bio predložen dogovor o prijelaznom razdoblju u trajanju od tri do četiri mjeseca, koje je trebalo završiti tijekom rujna ili listopada 2014.

168 Naposljetku, iz revidirane verzije OPLAN-a donesene 20. lipnja 2014. (9633/6/14 REV 6), koju je u djelomično deklasificiranoj verziji Misija Eulex Kosovo podnijela kao Prilog A7 svojem odgovoru na drugu mjeru upravljanja postupkom, proizlazi da su se izmjene Zajedničke akcije 2008/124 temeljile na ravnoteži između težnji kosovskih vlasti i utvrđenja navedenih u strateškoj analizi prema kojima zadani ciljevi, neovisno o ostvarenom napretku, nisu u potpunosti ostvareni u lipnju 2014. Stoga je u glavi 1.2. („Situation Update”) bilo izričito navedeno da je u okviru produljenja mandata do lipnja 2016. trebalo uspostaviti partnerstvo čiji je cilj bilo istodobno odgovoriti na želje kosovskih vlasti da same rješavaju izazove i želju osiguranja prijenosa odgovornosti u području aktivnosti u kojima su dogovoreni ciljevi postignuti. Izričito je bilo precizirano da su „angažiranost i odgovornost na lokalnoj razini od odlučujućeg značaja budućeg mandata”. Što se tiče provedbe restrukturiranja Misije Eulex Kosovo, koja je trebala stupiti na snagu 15. listopada 2014., iz glave 4.2.1. („Transition Phase”) proizlazi da se tijekom prijelazne faze s početkom 15. lipnja 2014. i završetkom 14. listopada 2014. misija trebala reorganizirati u skladu s organigramom iz Priloga 1. navedenoj verziji OPLAN-a. U pogledu tehničkih službi iz navedenog priloga proizlazi da se broj osoblja u kategoriji „Information Technology Officers” u odjelu „Information Technology and Software Development”, kojem je pripadao i tužitelj, trebao smanjiti sa šest na četiri.

169 Što se tiče načela primjenjivih na navedenu prijelaznu fazu u pogledu posljedica odluka o restrukturiranju Misije Eulex Kosovo na uvjete zaposlenja njezina osoblja, bilo je predviđeno da se u slučaju ukidanja radnih mjesta ugovori članova ugovornog osoblja koji su na tim radnim mjestima u svakom slučaju neće produljiti nakon njihova isteka.

170 Četvrto, trajanje mandata uzastopnih voditelja misija također je odraz posljedica koje je uzrokovao privremeni okvir odlučivanja, koji je obilježavao intervenciju koju je Unija posredstvom Misije Eulex Kosovo provodila na Kosovu.

171 Tako je mandat prvog voditelja misije na temelju odredaba članka 2. drugog stavka Odluke PSO-a Eulex/1/2008 od 7. veljače 2008. o imenovanju voditelja Misije Europske unije za uspostavu vladavine prava na Kosovu, Eulex Kosovo (2008/125/ZVSP) (SL 2008., L 42, str. 99.) trajao do prestanka važenja Zajedničke akcije 2008/124. Navedeni mandat okončan je 14. listopada 2010., nakon stavljanja izvan snage Odluke Eulex/1/2008 člankom 2. Odluke PSO-a Eulex/1/2010 od 27. srpnja 2010. o imenovanju voditelja Misije Europske unije za uspostavu vladavine prava na Kosovu, Eulex Kosovo (2010/431/ZVSP) (SL 2010., L 202, str. 10.).

172 Mandat drugog voditelja misije najprije je trajao od 15. listopada 2010. do 14. listopada 2011. na temelju Odluke Eulex/1/2010, a zatim je produljen u tri navrata, odnosno do 14. lipnja 2012. (Odluka PSO-a Eulex Kosovo/1/2011 od 27. srpnja 2010. o produljenju mandata voditelja Misije Europske unije za uspostavu vladavine prava na Kosovu, Eulex Kosovo (2011/688/ZVSP) (SL 2011., L 270, str. 32.)), do 14. listopada 2012. (Odluka PSO-a Eulex Kosovo/1/2012 od 12. lipnja 2012. o produljenju mandata voditelja Misije Europske unije za uspostavu vladavine prava na Kosovu, Eulex Kosovo (2012/310/ZVSP) (SL 2012., L 154, str. 24.)) i naposljetku do 31. siječnja 2013. (Odluka PSO-a Eulex Kosovo/2/2012 od 12. listopada 2012. o produljenju mandata voditelja Misije Europske unije za uspostavu vladavine prava na Kosovu, Eulex Kosovo (2012/631/ZVSP) (SL 2012., L 282, str. 45.)).

173 Mandat trećeg voditelja misije najprije je trajao od 1. veljače 2013. do 14. lipnja 2014. (Odluka PSO-a Eulex Kosovo/3/2012 od 4. prosinca 2012. o imenovanju voditelja Misije Europske unije za uspostavu vladavine prava na Kosovu, Eulex Kosovo (2012/751/ZVSP) (SL 2012., L 334, str. 46.)), a zatim je produljen do 14. listopada 2014. (Odluka PSO-a Eulex Kosovo/1/2014 od 17. lipnja 2014. o produljenju mandata voditelja Misije Europske unije za uspostavu vladavine prava na Kosovu, Eulex Kosovo (2014/371/ZVSP) (SL 2014., L 180, str. 17.)).

174 Uzimajući u obzir sklapanje posljednjeg ugovora o radu na određeno vrijeme za razdoblje od 15. listopada do 14. studenoga 2014., valja dodati da je četvrti voditelj misije imenovan za razdoblje od 15. listopada 2014. do 14. lipnja 2015. (Odluka PSO-a Eulex Kosovo/2/2014 od 9. listopada 2014. o imenovanju voditelja Misije Europske unije za uspostavu vladavine prava na Kosovu, Eulex Kosovo (2014/707/ZVSP) (SL 2014., L 295, str. 59.)).

175 Iz prethodnih utvrđenja proizlazi da trajanje mandata voditelja Misije Eulex Kosovo nije bilo samo ograničeno, nego je ono ujedno bilo utvrđivano za različita i nasumična razdoblja. Doista, uz činjenicu da je prvih devet ugovora o radu na određeno vrijeme bilo sklopljeno između tužitelja i trenutačnog voditelja misije, valja istaknuti da je u skladu s točkom 4. sedmom i osmom podtočkom Komunikacije C(2009) 9502, koja je prvotno bila sastavni dio odredbi kojima se uređuje ugovorni odnos između tužitelja i voditelja misije, trajanje ugovora o radu međunarodnih djelatnika moralo biti u skladu s uvjetima ugovora o radu posebnog savjetnika za ZVSP s kojim je tužitelj sklopio ugovor. U tom je pogledu nesporno da je svaki od voditelja misije s kojima je tužitelj sklopio prvih devet ugovora o radu na određeno vrijeme bio, u svojstvu trenutačnog voditelja misije, posebni savjetnik za ZVSP. Budući da Misija Eulex Kosovo nije imala pravnu osobnost, bilo je opravdano da voditelji navedene misije sklapaju ugovore o radu članova međunarodnog ugovornog osoblja. Međutim, kao što na to podsjeća Misija Eulex

Kosovo, trajanje mandata tih voditelja bilo je ograničeno na temelju točke 4. Komunikacije C(2009) 9502. U tim okolnostima voditelji misije u načelu nisu mogli sklapati ugovore o radu za dulje razdoblje nego što su trajali njihovi vlastiti ugovori.

176 Tako iz utvrđenja navedenih u točkama 157. do 175. ove presude proizlazi da je u razdoblju između datuma uspostave Misije Eulex Kosovo i druge polovice 2014. trajanje mandata misije, kao civilne misije za upravljanje krizom, koje je prvotno bilo utvrđeno na 28 mjeseci, nakon toga bilo produljeno u tri navrata po dvije godine. Usto, razdoblja na koja se odnose referentni financijski iznosi namijenjeni pokrivanju izdataka misije kao i mandati njezinih različitih voditelja bili su utvrđivani za uzastopna, nasumična i neujednačena razdoblja. Osim toga, valja navesti da su se definicija nadležnosti i područja djelovanja misije mijenjali ovisno o razvoju provedbe mandata koji joj je bio povjeren, operativnoj situaciji na terenu i odnosu između Unije i kosovskih vlasti.

177 Osim toga, valja dodati da se u pogledu uvjeta i načina zapošljavanja osoblja Misije Eulex Kosovo člankom 9. stavkom 2. prvom rečenicom Zajedničke akcije 2008/124 određuje da se „E[ulex] K[osovo] […] prvenstveno sastoji od [službenika] koje upućuju države članice ili institucije [Unije]”. U skladu s drugom rečenicom stavka 2. istog članka, na svakoj je državi članici ili instituciji Unije da snosi troškove povezane sa svim osobljem koje upućuje, uključujući putne troškove u mjesto razmještanja i iz mjesta razmještanja, plaće, troškove liječenja i druge naknade. Na temelju prve rečenice stavka 3. istog članka, misija je također mogla zapošljavati, ako je potrebno, međunarodno osoblje i lokalno osoblje na temelju ugovora ako službenici koje su uputile države članice ne mogu osigurati potrebne funkcije.

178 Stoga je zapošljavanje osoblja Misije Eulex Kosovo trebalo prije svega provesti upućivanjem službenika država članica ili institucija Unije. Tek podredno, ako tako upućeni službenici nisu mogli osigurati funkcije potrebne za navedenu misiju, ona je mogla zaposliti međunarodno i lokalno civilno osoblje.

179 Ti uvjeti zaposlenja osoblja u Misiji Eulex Kosovo bili su opravdani privremenošću mandata navedene misije, s obzirom na to da su ga, kao što to proizlazi osobito iz točaka 163., 166. i 177. ove presude, kosovske vlasti mogle izmijeniti, pa čak i odbiti, neovisno o njegovu trajanju i predmetu. Te okolnosti koje su svojstvene misiji koja je uspostavljena u okviru ZVSP-a radi upravljanja međunarodnom krizom, kao što je to Misija Eulex Kosovo, opravdavaju da njezino osoblje bude primarno zaposleno na temelju upućivanja službenika država članica ili institucija Unije. Naime, s jedne strane, u slučaju da mandat navedene misije ne bi bio produljen ili bi bio prekinut tijekom realizacije, bilo bi moguće odmah obustaviti upućivanje službenika koje su države članice ili institucije Unije uputile u misiju a da je se pritom ne izloži administrativnim i proračunskim posljedicama koje su nespojive s njezinim obilježjem privremenosti.

180 Stoga, budući da tužitelj nije bio službenik kojeg je uputila država članica ili institucija Unije, zadaće koje su mu mogle biti povjerene, neovisno o tome koji je bio njihov poseban cilj, nužno su i izravno bile izložene ne samo neizvjesnosti međunarodnih odnosa, kojima su bili uvjetovani zadržavanje Misije Eulex Kosovo na terenu, njezine nadležnosti, područje djelovanja i financiranje, nego su te zadaće ovisile i o kapacitetima država članica da upućuju nacionalne službenike koji mogu zadovoljiti potrebe misije, a pri čemu su ti kapaciteti po svojoj prirodi promjenjivi. Ti uvjeti i načini zapošljavanja osoblja misije, koji su usko i izravno povezani s njezinom privremenošću, također čine objektivne razloge na temelju kojih se može opravdati odluka o ponudi ugovora o radu na određeno vrijeme članovima međunarodnog civilnog osoblja.

181 Slijedom toga, uzimajući u obzir privremeni karakter svih tih parametara, tužitelj pogrešno tvrdi, s jedne strane, da mu se za obavljanje njegovih aktivnosti u Misiji Eulex Kosovo moglo ponuditi sklapanje ugovora o radu na neodređeno vrijeme s ugovornom odredbom o raskidu u slučaju završetka mandata misije i, s druge strane, da je cilj zaposlenja koje je obavljao bio zadovoljiti stalne i trajne potrebe. Naime, perspektiva zaposlenja cjelokupnog osoblja misije, uključujući međunarodne civilne službenike, bila je uvjetovana odlukom o zadržavanju misije s obzirom na geopolitičke čimbenike i, u tom slučaju, definiranjem njezinih nadležnosti i područja djelovanja na temelju njezina mandata. Stoga, budući da je cilj predmetnog subjekta svojedobni prestanak djelovanja te da pritom, u tom posebnom kontekstu, on ovisi samo o sredstvima koja mu dodjeljuje proračunsko tijelo ovisno o njegovim nadležnostima i području djelovanja kako ih je odredilo političko tijelo, sama njegova narav nužno određuje privremeni karakter uvjeta zapošljavanja njegova osoblja kao i, u načelu do devetog ugovora o radu na određeno vrijeme, trajanje mandata voditelja misije s kojim su početno bili sklopljeni ugovori.

182 Stoga trajanje ugovora koje je Misija Eulex Kosovo sklopila sama ili koji su bili sklopljeni za njezin račun s međunarodnim civilnim službenicima ni u kojem slučaju ne može prekoračiti kraj pojedinih mandata misije ni, prije svega i načelno, trajanje razdoblja obuhvaćenih referentnim financijskim iznosima.

183 Doista, u ovom se slučaju datum završetka svakog od prvih devet ugovora o radu na određeno vrijeme sklopljenih između tužitelja i voditelja misije, kao i datum završetka desetog ugovora o radu na određeno vrijeme, koji su sklopili tužitelj i sama misija, uvijek podudarao s prestankom mandata misije ili razdoblja obuhvaćenih referentnim financijskim iznosima ili mandata voditelja misije, tako da je primjena navedenih ugovora o radu na određeno vrijeme bila nužno i prikladno sredstvo, kao što to proizlazi iz sljedećih utvrđenja:

– prestanak prvog ugovora o radu na određeno vrijeme, predviđen za 14. lipnja 2010., podudarao se s prestankom mandata misije predviđenim zajedničkim akcijama 2008/124 i 2009/445 i krajem razdoblja obuhvaćenog referentnim financijskim iznosom utvrđenim Zajedničkom akcijom 2009/445;

– prestanak drugog ugovora o radu na određeno vrijeme, predviđen za 14. listopada 2010., podudarao se s krajem razdoblja obuhvaćenog referentnim financijskim iznosom utvrđenim Odlukom 2010/322;

– prestanak trećeg ugovora o radu na određeno vrijeme, predviđen za 14. listopada 2011., podudarao se s krajem razdoblja obuhvaćenog referentnim financijskim iznosom utvrđenim Odlukom 2010/619 i istekom mandata voditelja misije utvrđenim Odlukom 2010/431;

– prestanak četvrtog ugovora o radu na određeno vrijeme, predviđen za 14. prosinca 2011., podudarao se s krajem razdoblja obuhvaćenog referentnim financijskim iznosom utvrđenim Odlukom 2011/687;

– prestanak petog ugovora o radu na određeno vrijeme, predviđen za 14. lipnja 2012., podudarao se s prestankom mandata misije predviđenim Odlukom 2010/322, krajem razdoblja obuhvaćenog referentnim financijskim iznosom utvrđenim Odlukom 2011/752 i istekom mandata voditelja misije utvrđenim Odlukom 2011/688;

– prestanak šestog ugovora o radu na određeno vrijeme, predviđen za 14. listopada 2012., podudarao se s istekom mandata voditelja misije utvrđenim Odlukom 2012/310;

– prestanak sedmog ugovora o radu na određeno vrijeme, predviđen za 31. siječnja 2013., podudarao se s istekom mandata voditelja misije utvrđenim Odlukom 2012/631;

– prestanak osmog ugovora o radu na određeno vrijeme, predviđen za 14. lipnja 2013., podudarao se s krajem razdoblja obuhvaćenog referentnim financijskim iznosom utvrđenim Odlukom 2012/291;

– prestanak devetog ugovora o radu na određeno vrijeme, predviđen za 14. lipnja 2014., podudarao se s prestankom mandata misije predviđenim Odlukom 2012/291, krajem razdoblja obuhvaćenog referentnim financijskim iznosom utvrđenim Odlukom 2013/241 i istekom mandata voditelja misije utvrđenim Odlukom 2012/751;

– prestanak desetog ugovora o radu na određeno vrijeme, predviđen za 14. listopada 2014., podudarao se s krajem razdoblja obuhvaćenog referentnim financijskim iznosom utvrđenim Odlukom 2014/349.

184 Zaključno, uzimajući u obzir privremenost konteksta u kojem se razvio ugovorni odnos između tužitelja i Misije Eulex Kosovo, pri čemu je ta privremenost bila usko povezana s preciznim i konkretnim okolnostima utvrđivanja i provedbe mandata Misije Eulex Kosovo, valja utvrditi da su u okolnostima ovog slučaja postojali objektivni razlozi koji su nakon 14. lipnja 2014., odnosno nakon devetog ugovora o radu na određeno vrijeme, opravdavali primjenu uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme u pogledu zapošljavanja tužitelja kao međunarodnog civilnog službenika u navedenoj misiji. Stoga, suprotno navodima tužitelja, nije počinjena zlouporaba kada mu je predloženo sklapanje prvih deset ugovora o radu na određeno vrijeme.

185 Što se tiče objektivnih razloga kojima se u skladu s člankom 9. Zakona iz 2003. može opravdati sklapanje jedanaestog ugovora o radu na određeno vrijeme između tužitelja i Misije Eulex Kosovo, tužitelj je dopisom od 26. lipnja 2014. bio izričito obaviješten da će se nastavno na odluku država članica od 24. lipnja 2014. o restrukturiranju Misije Eulex Kosovo radno mjesto osobe zadužene za informatičke tehnologije („IT Officer”), na kojem je on bio zaposlen od svojeg početka rada u Misiji Eulex Kosovo, ukinuti nakon 14. studenoga 2014. te da stoga njegov ugovor neće biti produljen nakon tog datuma. Dakle, ta je informacija tužitelju formalno dostavljena gotovo pet mjeseci prije 14. studenoga 2014., kada je istjecala mogućnost njegova rada u navedenoj misiji, i gotovo četiri mjeseca prije 14. listopada 2014., kada je istjecao deseti ugovor o radu na određeno vrijeme. Osim toga, u tom su dopisu izričito navedeni razlozi zbog kojih mu se nakon 14. studenoga 2014. ne može ponuditi sklapanje novog ugovora o radu u okviru misije za dužnosti koje je do tada obavljao u okviru svojih radnih odnosa s tom misijom.

186 Upravo je u tom posebnom kontekstu, izravno i usko povezanom s restrukturiranjem Misije Eulex Kosovo o kojem je odlučeno tijekom lipnja 2014., ta misija dopisom od 26. lipnja 2014. predložila tužitelju da po isteku desetog ugovora o radu na određeno vrijeme 14. listopada 2014. s njim sklopi posljednji ugovor o radu na određeno vrijeme za razdoblje od 15. listopada do 14. studenoga 2014. Tužitelj je stoga bio u potpunosti obaviješten o razlozima zbog kojih mu se nudi posljednji ugovor o radu na određeno vrijeme i o uvjetima u kojima mu se on nudi kao i o činjenici da s obzirom na restrukturiranje misije i, nakon toga, ukidanje radnog mjesta na kojem je do tada bio zaposlen, više nije bilo postojala mogućnost produljenja njegova ugovora za poslove koje je obavljao. Ta posebna okolnost savršeno prikazuje iznimnu privremenost i neizvjesnost koje obilježavaju samu prirodu misije ZVSP-a, kao što je to Misija Eulex Kosovo, i, posljedično, samo njezino postojanje.

Uostalom, osim umetanja u članak 21. arbitražne klauzule kojom se utvrđuje nadležnost suda Unije, odredbe navedenog ugovora ne razlikuju se od onih sadržanih u desetom ugovoru o radu na određeno vrijeme.

187 Iz utvrđenja iz točaka 185. i 186. ove presude proizlazi da su uz objektivne razloge koji su povezani s privremenošću mandata Misije Eulex Kosovo i njegovim stalnim promjenama u pogledu trajanja, sadržaja i financiranja, koji su opravdavali sklapanje prvih deset ugovora o radu na određeno vrijeme, postojali i drugi objektivni razlozi koji su bili utemeljeni na posebnom kontekstu i kojima je konkretnije i obrazloženije bila opravdana odluka misije da se tužitelju ponudi sklapanje posljednjeg ugovora o radu na određeno vrijeme samo za jedan mjesec. Takva je ponuda s obzirom na objektivne razloge predstavljala nužno i prikladno sredstvo za zadovoljenje potreba zbog kojih je ugovorni odnos bio uspostavljen. Naime, datum prestanka navedenog ugovora o radu na određeno vrijeme podudarao se s datumom na koji je radno mjesto na kojem je tužitelj dotad bio zaposlen trebalo ukinuti u okviru restrukturiranja misije, o čemu je odluku donijelo Vijeće a za provedbu bila zadužena misija, odnosno 15. studenoga 2014.

188 Slijedom toga, prije svega, postojali su objektivni razlozi na temelju kojih se u skladu s člankom 9. Zakona iz 2003. može opravdati sklapanje jedanaest ugovora o radu na određeno vrijeme. Stoga je tužitelju ponuđeno sklapanje posljednjeg ugovora o radu na određeno vrijeme a da pritom nije počinjena zlouporaba. Nadalje, uzimajući u obzir razmatranja iznesena u točkama 184. i 187. ove presude, zahtjev za prekvalifikaciju jedanaest ugovora o radu na određeno vrijeme u jedinstveni ugovor o radu na neodređeno vrijeme treba odbiti kao neosnovan. Naposljetku, u skladu s razmatranjima iznesenima u točki 82. ove presude, zahtjev za prekvalifikaciju ugovora o radu na određeno vrijeme koje su sklopili tužitelj i prve dvije misije iz točaka 1. i 2. ove presude također treba odbiti.

189 Taj zaključak ne može se dovesti u pitanje dopunskim argumentima tužitelja. To vrijedi, prvo, kad je riječ o argumentu koji se temelji na tome da se ugovorni odnos automatski prekvalificira u ugovor o radu na neodređeno vrijeme s obzirom na to da je potpisivanje jedanaest ugovora o radu na određeno vrijeme provedeno nakon datuma tužiteljeva stupanja u službu.

190 Naime, iako je nesporno da je svih jedanaest ugovora o radu na određeno vrijeme potpisano nakon njihova stupanja na snagu, dovoljno je utvrditi da se pravilo na koje se poziva tužitelj temelji na odredbama članka 9. belgijskog Zakona od 3. srpnja 1978. o ugovorima o radu (*Moniteur belge* od 22. kolovoza 1978., str. 9277.). Međutim, kao što je to utvrđeno u točki 139. ove presude, nacionalno pravo primjenjivo na ovaj spor jest irsko pravo koje, čak ni sadržajno, ne poznaje usporedivo pravilo ugovorne formalnosti. Prema tome, taj je argument neosnovan.

191 Drugo, također valja odbiti argument koji se temelji na tome da zbog izostanka dostave svih dokumenata koji su sastavni dio ugovora i osobito Komunikacije C(2009) 9502 tužitelj nije bio obaviješten o svojim poreznim i socijalnim pravima prije potpisivanja prvog ugovora o radu na određeno vrijeme. U tom pogledu tužitelj tvrdi da je jedanaest ugovora o radu na određeno vrijeme nevaljano jer nije postojao informiran pristanak kao ni informacija o pravnom okviru koji se primjenjuje na te ugovore, tako da bi se i zbog tog razloga ugovorni odnos trebao prekvalificirati u jedinstveni ugovor o radu na neodređeno vrijeme.

192 Misija Eulex Kosovo osporava postojanje mana u pogledu tužiteljeva pristanka.

193 Što se tiče navodnog izostanka obavještavanja tužitelja o njegovim poreznim i socijalnim pravima prije potpisivanja prvog ugovora o radu na određeno vrijeme, valja navesti, kao što je to utvrđeno u točki 113. ove presude, da je Komunikacija C(2009) 9502 tužitelju stvarno proslijeđena prije potpisivanja tog ugovora.

194 Doista, nesporno je da su u navedenoj komunikaciji, koja je bila sastavni dio prvih devet ugovora o radu na određeno vrijeme koje su sklopili tužitelj i voditelj Misije Eulex Kosovo, uz pravila koja se primjenjuju na radni odnos izričito navedena i sva tužiteljeva socijalna i porezna prava. Usto valja utvrditi, prije svega, da je u svrhu sastavljanja ponude za zaposlenje Odjel za ljudske resurse Misije porukom elektroničke pošte od 9. veljače 2010. tužitelju proslijedio Komunikaciju C(2009) 9502 (vidjeti točku 113. ove presude) te mu pojasnio postupak i modalitete koji se, među ostalim, primjenjuju za određivanje njegova razreda i plaće. Nadalje, tužitelj je u tu svrhu Misiji vratio uredno ispunjen obrazac prijave boravišta, datiran 22. veljače 2010. Naposljetku, Misija je zatim porukom elektroničke pošte od 18. ožujka 2010., s jedne strane, obavijestila tužitelja na temelju dokumenata koje je dostavio nakon poruke elektroničke pošte od 9. veljače 2010., među ostalim, o kategoriji kojoj pripada njegovo radno mjesto, razredu i stupnju u koji će biti raspoređen, primicima od rada i drugim primanjima, broju radnih sati i radnom vremenu u misiji, pravima za dopust i polici osiguranja za slučaj visokog rizika na koju je imao pravo. S druge strane, Misija je pozvala tužitelja da prihvati ponudu za posao priloženu navedenoj poruci elektroničke pošte od 18. ožujka 2010. i da priopći točan datum svojeg dolaska, pri čemu mu je bilo pojašnjeno da može prethodno zatražiti sve informacije koje smatra korisnima. Tužitelj je vratio navedenu ponudu za posao, potpisanu s datumom od 25. ožujka 2010., u kojoj su bili navedeni njegovo radno mjesto, razred, primici od rada i datum prestanka njegova prvotnog ugovora o radu na određeno vrijeme.

195 Iz svih prethodnih utvrđenja proizlazi da je tužitelj na temelju potpunog poznavanja uvjeta zapošljavanja i socijalnih i poreznih prava sklopio prvi ugovor o radu na određeno vrijeme s Misijom Eulex Kosovo. Osim toga, tužitelj u svojim pismenima nije tvrdio da mu nisu stavljeni na raspolaganje dokumenti priloženi u deset drugih uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme koji su naknadno sklopljeni s misijom. Što se tiče posljednjeg ugovora o radu na određeno vrijeme, kao što je istaknuto u točki 138. ove presude, podaci o tužiteljevim socijalnim i poreznim pravima sadržani su u samim odredbama ugovora. Dakle, tom ugovoru o radu na određeno vrijeme bili su priloženi samo opis njegova radnog mjesta, platna ljestvica i obrazac identifikacije službenika („Beneficiary form” ili „Designation form”).

196 Treće, ni tužiteljev argument koji se temelji na povredi članka 8. stavka 2. Zakona iz 2003. nije osnovan.

197 U tom pogledu, kao što je to istaknuto u točki 87. ove presude, tužitelj tvrdi da povreda odredbi članka 8. Zakona iz 2003. *ipso facto* dovodi do prekvalifikacije ugovora o radu na određeno vrijeme u ugovor o radu na neodređeno vrijeme. Isto tako, u odgovoru na novo pitanje postavljeno u okviru treće mjere upravljanja postupkom tužitelj je izričito naveo da njegov zahtjev za naknadu ugovorne štete, povezane s nezakonitim razvrgnućem njegova radnog odnosa, počiva na prekvalifikaciji njegova ugovornog odnosa u okviru misija, koja se temelji na „primjeni [članka 9. Zakona iz 2003.]”.

198 Na temelju članka 8. stavka 2. Zakona iz 2003., poslodavac je prilikom ponude produljenja ugovora o radu na određeno vrijeme dužan najkasnije na datum produljenja pisanim putem obavijestiti zaposlenika o objektivnim razlozima koji opravdavaju to produljenje i izostanku ponude za sklapanje ugovora o radu na neodređeno vrijeme. Na temelju članka 8. stavka 4. navedenog

zakona, ako poslodavac nije dostavio tu informaciju pisanim putem ili je navedena informacija nejasna i dvosmislena, iz konkretnih okolnosti valja zaključiti o pravednim i pravičnim posljedicama.

199 S jedne strane, najprije valja utvrditi da iako odredbe članka 8. stavka 4. Zakona iz 2003. predviđaju da u slučaju povrede obveze dostave prethodne pisane obavijesti, predviđene u stavku 2. tog članka, iz konkretnih okolnosti valja zaključiti o pravednim i pravičnim posljedicama, irski zakonodavac ipak nije predvidio da se takve posljedice mogu sastojati od prekvalifikacije predmetnih ugovora o radu na određeno vrijeme u ugovor o radu na neodređeno vrijeme. Te odredbe u tom pogledu odstupaju od odredbi članka 9. stavka 3. Zakona iz 2003., iz kojih proizlazi da je navedeni zakonodavac, ovaj put izričito, predvidio da se u slučaju povrede stavaka 1. i 2. potonjeg članka predmetni ugovor o radu na određeno vrijeme prekvalificira u ugovor o radu na neodređeno vrijeme.

200 S druge strane, iz sudske prakse irskih sudova, a osobito iz presude Labour Courta (Radni sud, Irska) od 24. veljače 2009., National University of Ireland Maynooth protiv Dr. Ann Buckley (FTD092), u pogledu koje su stranke bile pozvane da podnesu svoja eventualna očitovanja u okviru treće mjere upravljanja postupkom, proizlazi da se primjenom odredbi članka 8. stavka 4. Zakona iz 2003. pravedne i pravične posljedice o kojima zaključak donose navedeni sudovi javljaju u obliku novčane naknade štete u slučaju da je povrijeđen članak 8. stavak 2. Zakona iz 2003., a postoje objektivni razlozi koji opravdavaju sklapanje ugovora o radu na određeno vrijeme.

201 Nadalje, što se tiče navodne povrede odredbi članka 8. stavka 2. Zakona iz 2003. u ovom slučaju, točno je da se može smatrati da su prilikom sklapanja jedanaestog ugovora o radu na određeno vrijeme, čije je izvršenje započelo 15. listopada 2014., poštovani zahtjevi postojanja prethodne pisane obavijesti koja je jasna i nedvosmislena. Naime, dopisom od 26. lipnja 2014. Misija Eulex Kosovo jasno je i nedvosmisleno navela da zbog ukidanja tužiteljeva radnog mjesta od 15. studenoga 2014. ona tužitelju može nakon prestanka desetog ugovora o radu na određeno vrijeme ponuditi samo sklapanje posljednjeg ugovora o radu na određeno vrijeme. Kao što to proizlazi iz točaka 185. do 187. ove presude, razlog koji se ističe objektivan je razlog u smislu članka 7. Zakona iz 2003. s obzirom na to da je izravno povezan s vremenskim čimbenicima koji obilježavaju samu prirodu Misije.

202 Međutim, suprotno onomu što tvrdi Misija Eulex Kosovo i kao što to tvrdi tužitelj u svojem odgovoru na treću mjeru upravljanja postupkom, ni iz odredbi drugog do desetog ugovora o radu na određeno vrijeme, uključujući dokumente koji su im priloženi, ni iz šest izvješća o ocjeni ne proizlazi da je navedena misija formalno, posebno, pisano i prije stupanja na snagu produljenih ugovora o radu na određeno vrijeme priopćila tužitelju, u skladu s odredbama članka 8. stavka 2. Zakona iz 2003., objektivne razloge zbog kojih mu ona nudi sklapanje navedenih ugovora o radu na određeno vrijeme, a ne može mu ponuditi sklapanje ugovora o radu na neodređeno vrijeme. Misija Eulex Kosovo u tom se pogledu poziva na informacije koje su se, prema njezinu mišljenju, nalazile u navedenim izvješćima o ocjeni i dokumentima priloženima ugovorima o radu na određeno vrijeme, a koje su se odnosile na čimbenike privremenosti koji su svojstveni Misiji Eulex Kosovo, odnosno, među ostalim, na ograničeno trajanje mandata misije ili njezinih uzastopnih voditelja ili, pak, na ograničeno trajanje njezina proračuna koji se periodično dodjeljuje.

203 Međutim, valja utvrditi, s jedne strane, da je nesporno da drugi do deseti ugovor o radu na određeno vrijeme nisu potpisani prije njihovih datuma stupanja na snagu. Stoga, suprotno onomu što predviđaju odredbe članka 8. stavka 2. Zakona iz 2003., pisane informacije koje su ti ugovori sadržavali nisu mogle biti formalno i posebno priopćene tužitelju prije navedenih datuma.

204 S druge strane, također valja utvrditi da su se neka od šest izvješća o ocjeni odnosila na razdoblja rada koja su bila obuhvaćena s nekoliko ugovora o radu na određeno vrijeme, tako da se prilikom produljenja svakog od drugog do devetog ugovora o radu na određeno vrijeme očito nije mogla poštovati obveza obavješćivanja predviđena člankom 8. stavkom 2. Zakona iz 2003. To je primjerice slučaj s četvrtim izvješćem o ocjeni, koje se odnosilo na razdoblje od 15. lipnja 2012. do 14. lipnja 2013., što je razdoblje koje je bilo obuhvaćeno šestim, sedmim i osmim ugovorom o radu na određeno vrijeme. Tužitelj stoga očito nije bio u pisanom obliku obaviješten o objektivnim razlozima koji su opravdavali ponudu, koja mu je bila upućena, za sklapanje sedmog i osmog ugovora o radu na određeno vrijeme.

205 Što se također tiče šest izvješća o ocjeni, točno je da je drugo izvješće o ocjeni, koje se odnosilo na razdoblje od 15. listopada 2010. do 20. srpnja 2011., sadržavalo napomenu „trenutačni datum završetka misije: 14. listopada 2011.”. Međutim, ta se informacija pokazala pogrešnom. Naime, na datum potpisivanja drugog izvješća o ocjeni, to jest 8. kolovoza 2011., kao što to proizlazi iz točke 160. ove presude, mandat misije bio je produljen do 14. lipnja 2012. nakon donošenja Odluke 2010/322. Kao što to proizlazi iz točaka 162. i 172. ove presude, datum 14. listopada 2011. odgovarao je istodobno kraju razdoblja obuhvaćenog referentnim financijskim iznosima namijenjenima za financiranje misije i isteku mandata voditelja misije koji je u to vrijeme bio na dužnosti.

206 Iz prethodnih razmatranja proizlazi da nisu postojale iscrpne informacije u pogledu produljenja drugog do desetog ugovora o radu na određeno vrijeme i da je informacija koja se odnosi na te ugovore, a na koju se poziva Misija Eulex Kosovo, u određenim aspektima bila dvosmislena, pa čak i pogrešna, tako da nije ispunjavala zahtjeve posebnog i prethodnog obavješćivanja iz članka 8. stavka 2. Zakona iz 2003.

207 Slijedom toga, tužitelj se s pravom poziva na povredu odredbi članka 8. stavka 2. Zakona iz 2003.

208 Nasuprot tomu, kad je riječ o pravednim i pravičnim posljedicama koje na temelju članka 8. stavka 4. Zakona iz 2003. treba izvesti iz navedene povrede, valja podsjetiti na to da iz pravila kojima se uređuje postupak pred sudovima Unije, a osobito iz članka 21. Statuta Suda Europske unije, kao i članka 76. i članka 84. stavka 1. Poslovnika, proizlazi da u načelu stranke određuju i ograničuju spor a da sud Unije ne može odlučivati *ultra petita* (vidjeti presudu od 17. rujna 2020., Alfamicro/Komisija, C-623/19 P, neobjavljenu, EU:C:2020:734, t. 40. i navedenu sudsku praksu). Konkretnije, kada je pokrenut postupak na temelju članka 272. UFEU-a pred Općim sudom kao sudom koji je nadležan prema ugovoru, on mora odlučivati samo u pravnom i činjeničnom okviru kako su ga odredile stranke u sporu (vidjeti presudu od 17. rujna 2020., Alfamicro/Komisija, C-623/19 P, neobjavljenu, EU:C:2020:734, t. 41. i navedenu sudsku praksu).

209 Doista, u ovom slučaju, kao što je to istaknuto u točki 197. ove presude, tužitelj je u dijelu u kojem se poziva na povredu odredbi članka 8. Zakona iz 2003., s jedne strane, izričito naveo da traži prekvalifikaciju ugovora o radu na određeno vrijeme u ugovor o radu na neodređeno vrijeme koju ta povreda podrazumijeva *ipso facto*. S druge strane, jasno je podsjetio na to da se njegov zahtjev za naknadu štete, koji je povezan s nezakonitim razvrgnućem radnog odnosa, temelji na prekvalifikaciji u skladu s člankom 9. Zakona iz 2003. njegova ugovornog odnosa s misijama u kojima je uzastopno radio. Međutim, iz razmatranja izloženih u točkama 199. i 200. ove presude proizlazi da se takav zahtjev za prekvalifikaciju ne može prihvatiti samo na temelju povrede članka 8. Zakona iz 2003. To tim više vrijedi s obzirom na to da su, kao što je zaključeno u točki 188. ove presude, u ovom slučaju, u skladu s člankom 9. Zakona iz 2003., postojali objektivni razlozi za sklapanje jedanaest uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme.

210 Uzimajući u obzir sva prethodna razmatranja, valja odbiti zahtjev za prekvalifikaciju uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme u jedinstveni ugovor o radu na neodređeno vrijeme.

b) Zahtjev za naknadu cjelokupne ugovorne štete

211 Zahtjev tužitelja za naknadu ugovorne štete, koji se nalazi u prvom dijelu tužbenog zahtjeva, temelji se na prekvalifikaciji ugovora o radu na određeno vrijeme u jedinstveni ugovor o radu na neodređeno vrijeme zbog zlouporabe uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme koju su počinili tuženici i zbog povrede pravila o formalnosti ugovora primjenjivih na temelju belgijskog odnosno irskog prava. Tužitelj se u tom okviru poziva na povredu socijalnih prava koja je trebao uživati u svojstvu radnika zaposlenog u okviru sustava ugovora o radu na neodređeno vrijeme, osobito u području socijalne sigurnosti i mirovine, ali i obavještavanja, savjetovanja, obavješćivanja i razvrgnuća ugovora. Tužitelj stoga zahtijeva da se retroaktivno ponovno uspostave sva prava koja je trebao ostvariti na temelju sklapanja takvog ugovora.

212 Tuženici se protive tužiteljevim argumentima.

213 U tom pogledu valja istaknuti, prvo, da u skladu sa zaključkom iz točaka 82. i 188. ove presude, prigovor koji se temelji na zlouporabi ugovora o radu na određeno vrijeme koju je navodno počinila Misija Eulex Kosovo treba odbiti kao i, posljedično, zahtjev za prekvalifikaciju ugovornog odnosa koji je tužitelj uspostavio s Misijom Eulex Kosovo i, nakon toga, s prvim dvjema misijama iz točaka 1. i 2. ove presude, u ugovor o radu na neodređeno vrijeme.

214 Drugo, kao što to proizlazi iz točaka 189. do 195. ove presude, tužitelj pogrešno prigovara Misiji Eulex Kosovo da je povrijedila formalna pravila za sklapanje jedanaest ugovora o radu na određeno vrijeme kao i pravila o informiranju radnika te stoga ističe nevaljanost tih ugovora zbog postojanja mane u pogledu njegova pristanka.

215 Stoga zahtjev za naknadu ugovorne štete koju tužitelj navodi u okviru prvog dijela tužbenog zahtjeva treba odbiti kao neosnovan.

216 Uzimajući u obzir zaključke iz točaka 188. i 215. ove presude, valja odbiti zahtjeve iz prvog dijela tužbenog zahtjeva kao neosnovane, a da pritom nije stoga potrebno odlučiti o prigovoru nedopuštenosti tih zahtjeva, koji se navodi u točki 74. ove presude i koji su istaknuli tuženici (vidjeti u tom smislu i po analogiji presude od 26. veljače 2002., Vijeće/Boehringer, C-23/00 P, EU:C:2002:118, t. 52. i od 1. prosinca 1999., Boehringer/Vijeće i Komisija, T-125/96 i T-152/96, EU:T:1999:302, t. 143. i 146.).

2. Glavni zahtjev za naknadu izvanugovorne štete (drugi dio tužbenog zahtjeva)

217 Što se tiče drugog dijela tužbenog zahtjeva, koji je također podnesen kao glavni, tužitelj od Općeg suda u biti zahtijeva, s jedne strane, da utvrdi da su Vijeće, Komisija i ESVD povrijedili različita pravna pravila, osobito određene odredbe „Ugovora”, i da su prema njemu postupali diskriminatorno kada su ga tijekom razdoblja zaposlenja u okviru međunarodnih misija Unije odlučili zaposliti kao člana međunarodnog civilnog osoblja na ugovornoj osnovi, a ne kao člana privremenog osoblja na temelju Uvjeta zaposlenja ostalih službenika. S druge strane, tužitelj zahtijeva da se s obzirom na različite financijske i statutarne štete koje su mu ta nezakonita postupanja prouzročila tim trima tuženicima naloži naknada štete u iznosu koji će stranke odrediti u roku koji odredi Opći sud.

218 Vijeće, Komisija, ESVD i Misija Eulex Kosovo protive se tužiteljevim argumentima. Usto, Komisija i ESVD u svojim očitovanjima na tužiteljev odgovor na drugu mjeru upravljanja postupkom ističu nedopuštenost njegova zahtjeva za naknadu štete na temelju članka 268. i članka 340. drugog stavka UFEU-a, koji je on istaknuo u drugom dijelu tužbenog zahtjeva.

219 Uvodno valja podsjetiti na to da se, kao što je to utvrđeno u točki 60. ove presude, drugi dio tužbenog zahtjeva, istaknut kao glavni zahtjev, temelji na odredbama članaka 268. i 340. UFEU-a i ima za cilj od Vijeća, Komisije i ESVD-a ishoditi naknadu izvanugovorne štete koju je tužitelj navodno pretrpio zbog njihove politike zapošljavanja međunarodnog civilnog osoblja misija.

220 Najprije, neovisno o Komisijinu i ESVD-ovu isticanju nedopuštenosti drugog dijela tužbenog zahtjeva, Opći sud smatra da zbog ekonomičnosti postupka i u interesu dobrog sudovanja, a kako bi se strankama u glavnom postupku dao sveobuhvatan i svrsishodan odgovor na navedeni dio tužbenog zahtjeva, prije svega valja ispitati zahtjev u pogledu merituma, u skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 79. ove presude.

221 U tom pogledu valja podsjetiti na to da je prema članku 340. drugom stavku UFEU-a „[u] pogledu izvanugovorne odgovornosti Unija […], u skladu s općim načelima koja su zajednička pravima država članica, dužna naknaditi svaku štetu koju njezine institucije ili službenici prouzroče pri obavljanju svojih dužnosti”. Prema ustaljenoj sudskoj praksi, izvanugovorna odgovornost Unije, u smislu članka 340. drugog stavka UFEU-a, za nedopušteno postupanje njezinih tijela podređena je ispunjenju skupa pretpostavki, odnosno nezakonitosti postupanja koje se pripisuje instituciji, stvarnom postojanju štete i postojanju uzročno-posljedične veze između tog postupanja i istaknute štete (vidjeti presude od 9. rujna 2008., FIAMM i dr./Vijeće i Komisija, C-120/06 P i C-121/06 P, EU:C:2008:476, t. 106. i navedenu sudsku praksu i od 25. studenoga 2014., Safa Nicu Sepahan/Vijeće, T-384/11, EU:T:2014:986, t. 47.).

222 Navedene su pretpostavke kumulativne. Iz toga slijedi da ako jedna od tih pretpostavki nije ispunjena, tužbu treba odbiti u cijelosti a da pritom nije potrebno ispitati ostale pretpostavke (vidjeti u tom smislu presudu od 7. prosinca 2010., Fahas/Vijeće, T-49/07, EU:T:2010:499, t. 93. i rješenje od 17. veljače 2012., Dagher/Vijeće, T-218/11, neobjavljeno, EU:T:2012:82, t. 34.).

223 Osim toga, pretpostavka koja se odnosi na postojanje nezakonitog postupanja institucija Unije zahtijeva dovoljno ozbiljnu povredu pravnog pravila kojim se dodjeljuju prava pojedincima (vidjeti u tom smislu presudu od 30. svibnja 2017., Safa Nicu Sepahan/Vijeće, C-45/15 P, EU:C:2017:402, t. 29. i navedenu sudsku praksu).

224 U ovom slučaju, kao prvo, kad je riječ o navodnoj povredi pravnih pravila, među ostalim, primarnog prava, prvo valja utvrditi da tužitelj u bilješci na dnu stranice 63. tužbe, ne navodeći precizno odredbe, upućuje na ulomak iz doktrine o općem materijalnom pravu Unije u kojem se upućuje na članke 39. i 42. UEZ-a. Međutim, valja podsjetiti na to da se ti članci nalaze u poglavlju I., naslovljenom „Radnici”, glave III., naslovljene „Slobodno kretanje osoba, usluga i kapitala”, trećeg dijela UEZ-a, naslovljenog „Politike Zajednice”, i da je slobodno kretanje radnika osigurano unutar Unije (članak 75. UFEU-a (prije članak 39. UEZ-a)). Na temelju članka 48. UFEU-a (prije članak 42. UEZ-a) zakonodavac usvaja mjere u području socijalne sigurnosti nužne za omogućavanje slobode kretanja radnika. Budući da je radni odnos o kojem je riječ u ovom slučaju bio isključivo sklopljen i izvršavan izvan područja Unije, ovaj se predmet ni na koji način

ne odnosi na tužiteljevo ostvarivanje njegova prava na slobodno kretanje kao radnika, tako da je očito neosnovana tvrdnja prema kojoj je diskriminacija koju su navodno počinila prva tri tuženika „protivna Ugovoru”.

225 Drugo, što se tiče prigovora koji se temelji na zlouporabi ovlasti koju su navodno počinili Vijeće, Komisija i ESVD, tužitelj u biti tvrdi da su oni uspostavili i upotrebljavali sustav zapošljavanja osoblja misija povredom odredbi primarnog prava. Osim toga, on tvrdi da su same institucije bile svjesne zakonskih i financijskih rizika kao i opasnosti od povrede ugleda, čemu su ih izlagali ugovori sklopljeni između različitih misija ZVSP-a i međunarodnog civilnog osoblja. U tom pogledu tužitelj upućuje, s jedne strane, na godišnje izvješće o radu za 2012., koje je sastavila Komisijina Služba za instrumente vanjske politike („Service for Foreign Policy Instruments”) i, s druge strane, na dokumente koje je Vijeću na pažnju sastavila skupina savjetnika za vanjske odnose (RELEX).

226 U pogledu toga valja podsjetiti na to da članak 28. UEU-a, koji je izmjenom zamijenio članak 14. UEU-a u verziji koja je bila na snazi u vrijeme uspostave Misije Eulex Kosovo (vidjeti točku 158. ove presude), u stavku 1. prvom podstavku propisuje da kada međunarodna situacija zahtijeva operativno djelovanje Unije, Vijeće donosi potrebne odluke u kojima se utvrđuju njegovi ciljevi, područje primjene, sredstva koja Uniji stoje na raspolaganju, ako je potrebno i njegovo trajanje, te uvjeti za njegovu provedbu. Stoga valja utvrditi da je u posebnom okviru ZVSP-a na Vijeću da odluči o sredstvima koja treba staviti na raspolaganje Uniji i uvjetima koji se odnose na provedbu odluka koje ono donosi u okviru operativnog djelovanja Unije o kojem je riječ. Budući da se tom odredbom ne predviđa nikakvo ograničenje u pogledu sredstava na koja se odnosi, valja smatrati da se ona odnose, među ostalim, na sredstva u pogledu osoblja stavljenog na raspolaganje navedenom djelovanju.

227 Na temelju tih posebnih odredbi ZVSP-a, kako su već bile navedene u članku 14. UEU-a u verziji koja je bila na snazi 2008., Vijeće je u članku 9. stavku 3. Zajedničke akcije 2008/124 također predvidjelo da Misija Eulex Kosovo može, ovisno o potrebama, zapošljavati međunarodno i lokalno civilno osoblje na ugovornoj osnovi. Što se tiče uvjeta zaposlenja međunarodnog civilnog osoblja, Vijeće je najprije odlučilo, kao što to proizlazi iz članka 10. stavka 3. Zajedničke akcije 2008/124, u njezinoj izvornoj verziji, da se „[u]vjeti zapošljavanja te prava i obveze međunarodnog i lokalnog civilnog osoblja utvrđuju […] ugovorima između voditelja misije i članova osoblja”. Ta je odredba ostala nepromijenjena sve do donošenja Odluke 2014/349, kojom je izmijenjena kako bi se uzela u obzir dodjela pravne osobnosti Misiji Eulex Kosovo, na temelju članka 15.a koji je ona unijela u Zajedničku akciju 2008/124. Tako se od tada ta odredba nalazi u ugovorima sklopljenima između Misije Eulex Kosovo i članova osoblja.

228 Iz prethodnih utvrđenja proizlazi da se upravo na temelju odredbi primarnog prava koje se odnose posebno na ZVSP normativnim odredbama koje se odnose na Misiju Eulex Kosovo izričito utvrdila pravna osnova kojom se voditelju misije, a zatim njoj, omogućuje zapošljavanje međunarodnog civilnog osoblja na ugovornoj osnovi.

229 Osim toga, tužitelj se uzalud poziva, s jedne strane, na godišnje izvješće o radu iz 2012. koje je sastavila Komisijina Služba za instrumente vanjske politike, a koje sadržava prijedlog da se Uvjeti zaposlenja ostalih službenika primjenjuju i na članove ugovornog osoblja misija ZVSP-a kako bi se „izbjegli zakonski i financijski rizici kao i opasnosti od povrede ugleda” i, s druge strane, na dokumente koje je skupina RELEX sastavila za Vijeće, a koji sadržavaju prijedloge u pogledu novog pravnog okvira primjenjivog na članove međunarodnog civilnog osoblja. Naime, pod

pretpostavkom da se utvrdi postojanje takvih prijedloga, valja utvrditi da tužitelj nije dokazao po čemu bi činjenica da oni nisu bili prihvaćeni sama po sebi predstavljala dovoljno ozbiljnu povredu pravnog pravila kojim se dodjeljuju prava pojedincima.

230 Kao drugo, što se tiče navodne povrede načela jednakog postupanja i nediskriminacije, prvo, tužitelj pogrešno tvrdi da je postojala diskriminacija između različitih članova ugovornog osoblja Misije Eulex Kosovo zbog primjene različitih nacionalnih prava na koja upućuju ugovorne odredbe iz Komunikacije C(2009) 9502. Naime, prema ustaljenoj sudskoj praksi načelo jednakog postupanja zahtijeva da se u usporedivim situacijama ne postupa na različit način i da se u različitim situacijama ne postupa na jednak način, osim ako je takvo postupanje objektivno opravdano (vidjeti presudu od 10. listopada 2013., Manova, C-336/12, EU:C:2013:647, t. 30. i navedenu sudsku praksu). S obzirom na tu sudsku praksu valja smatrati da se prema članovima međunarodnog civilnog osoblja postupalo na isti način, koji je jednako naveden u ugovorima koji se na njih odnose, neovisno o činjenici što su oni pojedinačno sklapali svoje ugovore s Misijom Eulex Kosovo (vidjeti u tom smislu rješenje od 30. rujna 2014., Bitiqi i dr./Komisija i dr., T-410/13, neobjavljeno, EU:T:2014:871, t. 35.). Stoga tu tvrdnju valja odbiti kao neosnovanu.

231 Drugo, tužitelj također pogrešno tvrdi da je pretrpio štetu zbog nejednakog postupanja i diskriminacije u odnosu na svoje europske kolege zaposlene u statusu službenika koji podliježu Uvjetima zaposlenja ostalih službenika, a koji mu se prema njegovu mišljenju trebao dodijeliti kao službeniku zaposlenom u ESVD-u, dodajući da se u skladu s Odlukom o uspostavljanju ECMM-a osoblje trebalo zapošljavati upravo kao „europsko osoblje”, a ne na neki drugi način.

232 Naime, s jedne strane, kao što to proizlazi iz točaka 224. do 230. ove presude, zakonodavac nije počinio pogrešku koja se tiče prava time što je predvidio, u okviru normativnih odredbi koje se odnose na Misiju Eulex Kosovo, pravnu osnovu koja voditelju misije, a zatim njoj, omogućuje zapošljavanje međunarodnog civilnog osoblja na ugovornoj osnovi. S druge strane, što se tiče navoda prema kojem iz Odluke o uspostavljanju ECMM-a proizlazi da se osoblje trebalo zapošljavati upravo kao „europsko osoblje”, a ne na neki drugi način, valja utvrditi da tužitelj ne podnosi ni navedenu odluku ni bilo kakve podatke u prilog toj tvrdnji. U svakom slučaju valja utvrditi da memorandum o suglasnosti potpisan u Beogradu 13. srpnja 1991., kojim je uspostavljen ECMM, a koji je zatim preimenovan u EUMM, ne sadržava odredbu kojom se može utvrditi da su članovi ugovornog osoblja nakon toga bili nezakonito zaposleni u Misiji Eulex Kosovo.

233 Kao treće, tužitelj također uzalud upućuje, s jedne strane, na presudu tribunala du travail francophone de Bruxelles (Radni sud na francuskom jeziku u Bruxellesu, Belgija) od 30. lipnja 2014. u predmetu RG br. 12/3600/A i, s druge strane, na presudu od 5. listopada 2004., Sanders i dr./Komisija (T-45/01, EU:T:2004:289), kao pokazatelje koji ne upućuju samo na problem diskriminacije koji proizlazi iz „neeuropskih” ugovora nego i na financijske posljedice koje to podrazumijeva za europske institucije.

234 Naime, prvo, tužitelj ne iznosi razloge zbog kojih bi te dvije odluke u ovom slučaju mogle biti temelj zahtjeva za naknadu štete iz drugog dijela tužbenog zahtjeva.

235 Drugo, što se tiče presude tribunala du travail francophone de Bruxelles (Radni sud na francuskom jeziku u Bruxellesu) od 30. lipnja 2014. u predmetu RG br. 12/3600/A, valja utvrditi da se spor na koji se odnosi ta presuda ticao činjenica koje nisu očito relevantno povezane s činjenicama u ovom slučaju. Naime, taj se spor odnosio, kao prvo, na zahtjev za naknadu štete zbog razvrgnuća ugovora o radu na određeno vrijeme međunarodnog civilnog službenika zaposlenog u Misiji

Eulex Kosovo nakon što je otpušten zbog teških povreda. Doista, u toj je presudi tribunal du travail francophone de Bruxelles (Radni sud na francuskom jeziku u Bruxellesu) smatrao da je predmetni ugovor o radu raskinut prije uobičajenog isteka a da nije bila riječ o teškoj povredi, nesposobnosti za rad ili slučaju više sile, što je bilo protivno primjenjivim odredbama francuskog radnog prava, tako da je tužitelju valjalo isplatiti naknadu štete. Stoga, budući da tužitelj ne pojašnjava zaključak koji bi trebalo izvući iz te odluke, Opći sud ga ne može identificirati.

236 Isto tako, što se tiče presude od 5. listopada 2004., Sanders i dr./Komisija (T-45/01, EU:T:2004:289), na koju se također poziva tužitelj, valja navesti da se zaključak koji iz nje proizlazi ne može analogno primijeniti na predmetni slučaj. Naime, u točki 142. te presude Opći sud je utvrdio da je Komisija u izvršavanju svojih upravnih ovlasti, propustivši ponuditi tužiteljima ugovore za članove privremenog osoblja, čime je prekršila statut zajedničkog poduzeća za koje su radili, povrijedila pravo koje zainteresirane osobe imaju na temelju navedenog statuta. Međutim, u ovom slučaju tužitelj nije dokazao da je na temelju odredbi prava Unije imao pravo biti zaposlen u okviru misija navedenih u točkama 1. do 3. ove presude u skladu s pravilima Uvjeta zaposlenja ostalih službenika (ili na temelju jednakovrijednog pravilnika).

237 Uzimajući u obzir sva razmatranja iznesena u točkama 224. do 236. ove presude, valja utvrditi da tužitelj nije podnio dokaz o dovoljno ozbiljnoj povredi bilo kojeg pravnog pravila kojim mu se dodjeljuju prava.

238 Slijedom toga, budući da jedna od kumulativnih pretpostavki za nastanak izvanugovorne odgovornosti Unije nije ispunjena, zahtjev za naknadu štete iz drugog dijela tužbenog zahtjeva treba u skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 216. ove presude odbiti kao neosnovan a da nije potrebno odlučiti o prigovorima tuženika u pogledu nedopuštenosti tog zahtjeva iz točaka 74. i 218. ove presude.

3. Podredni zahtjev za naknadu izvanugovorne štete (treći dio tužbenog zahtjeva)

239 Podredno, u slučaju da Opći sud odbije glavne zahtjeve iz prva dva dijela tužbenog zahtjeva, tužitelj podnosi zahtjev za naknadu štete koji se temelji na izvanugovornoj odgovornosti „europskih institucija”. Ističe da su tuženici u okviru ugovornog odnosa koji mu je nametnut povrijedili načela pravne sigurnosti, poštovanja stečenih prava i zaštite legitimnih očekivanja, prava na dobru upravu, načelo upravne transparentnosti i dužne pažnje, načelo zaštite pojedinaca i Kodeks o dobrom postupanju. Doista, on tvrdi da ako prva dva dijela tužbenog zahtjeva, koji su istaknuti kao glavni zahtjev, treba odbaciti kao nedopuštene ili odbiti kao neosnovane, to dokazuje da su tuženici povrijedili ta načela, pravo i dužnost kao i taj kodeks. Naime, u tom bi slučaju bilo „nemoguće odrediti kojim pravima podliježu njegovi ugovori i u kojem je roku i u kojoj je mjeri moguće isticati ta prava ili njihove povrede”. Stoga tužitelj ističe da ako bi Opći sud odbacio kao nedopuštene ili odbio kao neosnovane prva dva dijela tužbenog zahtjeva, koji su istaknuti kao glavni zahtjev, to bi mu uzrokovalo štetu koju procjenjuje na 150 000 eura.

240 U svojim očitovanjima o prigovorima nedopuštenosti koje su naveli tuženici tužitelj tvrdi da iz tužbe jasno proizlazi da on podredno, s obzirom na povredu temeljnih prava, ističe izvanugovornu odgovornost institucija. On smatra da nije u mogućnosti detaljnije objasniti koja su njegova prava povrijeđena, s obzirom na to da se ta povreda može utvrditi samo u slučaju da Opći sud odbije njegove zahtjeve istaknute u prva dva dijela tužbenog zahtjeva, koji su izneseni kao glavni. Te posebne okolnosti ovog predmeta i pravni okvir koji se na njega primjenjuje moraju se uzeti u obzir pri ocjeni poštovanja odredbi članka 76. Poslovnika. Zbog istih razloga

kao što su oni izneseni u pogledu drugog dijela tužbenog zahtjeva, tužitelj smatra da je Sud Europske unije nadležan za odlučivanje o trećem dijelu tužbenog zahtjeva. Uzimajući u obzir nedostatak jasnoće, dosljednosti i predvidljivosti uspostavljenog pravnog okvira, Komisija tužitelju ne može prigovoriti da nije definirao udio odgovornosti svake od institucija na koje se odnosi treći dio tužbenog zahtjeva.

241 U slučaju da se treći dio tužbenog zahtjeva proglasi dopuštenim, čemu se Vijeće, Komisija i ESVD protive s obzirom na navodnu nejasnoću argumentacije tužitelja, oni zahtijevaju da se on odbije kao neosnovan.

242 Opći sud smatra da valja ispitati dopuštenost zahtjeva za naknadu izvanugovorne štete koji je postavljen u trećem dijelu tužbenog zahtjeva.

243 U tom pogledu valja podsjetiti na to da na temelju članka 21. prvog stavka u vezi s člankom 53. prvim stavkom Statuta Suda Europske unije i na temelju članka 76. točke (d) Poslovnika, svaka tužba mora sadržavati naznaku predmeta spora i sažeti prikaz tužbenih razloga. Oni moraju biti u dovoljnoj mjeri jasni i precizni da omoguće tuženiku pripremu obrane i Općem sudu da odluči o tužbi, ovisno o slučaju, bez dodatnih podataka. Kako bi se zajamčila pravna sigurnost i dobro sudovanje, da bi tužba bila dopuštena, nužno je da bitni činjenični i pravni elementi na kojima se ona temelji proizlaze, makar i sažeto, ali na dosljedan i razumljiv način, iz samog njezina teksta. Detaljnije, kako bi se zadovoljili ti zahtjevi, tužba za naknadu štete koju su navodno prouzročile institucije Unije treba sadržavati dokaze koji omogućuju identificiranje postupanja koje tužitelj pripisuje instituciji, razloge zbog kojih on smatra da postoji uzročno-posljedična veza između toga postupanja i štete koju je navodno pretrpio, kao i prirodu i opseg te štete (vidjeti presudu od 2. ožujka 2010., Arcelor/Parlament i Vijeće, T-16/04, EU:T:2010:54, t. 132. i navedenu sudsku praksu i rješenje od 5. listopada 2015., Grigoriadis i dr./Parlament i dr., T-413/14, neobjavljeno, EU:T:2015:786, t. 30.).

244 Međutim, valja utvrditi da u ovom slučaju ni tužba, čak i kad se razmotri u cijelosti, kao ni naknadna pismena ne omogućuju da se s traženim stupnjem jasnoće i preciznosti utvrdi u dovoljnoj mjeri izravna uzročno-posljedična veza između navodnih povreda koje su počinili tuženici i štete na koju se poziva tužitelj u okviru zahtjeva za naknadu štete koji je postavljen u trećem dijelu tužbenog zahtjeva.

245 Naime, tužitelj se u biti poziva na postojanje štete koja proizlazi iz toga što je Opći sud odbio njegova prva dva dijela tužbenog zahtjeva, koji su izneseni kao glavni. S obzirom na navedenu štetu on temelji svoj zahtjev na tome da se utvrdi izvanugovorna odgovornost tuženikâ na temelju članaka 268. i 340. UFEU-a.

246 Stoga, iako tužitelj svoj zahtjev za naknadu štete temelji na postupanju Općeg suda kako bi utvrdio navodnu štetu, on tvrdi da je izvanugovorna odgovornost tuženikâ nastala u biti zbog njihovih navodnih nezakonitih postupanja navedenih u okviru prvih dvaju dijelova tužbenog zahtjeva, koja su mu uzrokovala ugovornu ili izvanugovornu štetu. U tim okolnostima Opći sud ne može ustanoviti na koji bi način njegova odluka o odbijanju prvih dvaju dijelova tužbenog zahtjeva, koji su istaknuti kao glavni, mogla uzrokovati tuženiku štetu koja bi bila pripisiva tuženicima.

247 Iz toga slijedi da treći dio tužbenog zahtjeva, koji je postavljen podredno, ne ispunjava zahtjeve predviđene člankom 76. točkom (d) Poslovnika i da ga stoga treba odbaciti kao očito nedopušten zbog nejasnoće trećeg dijela tužbenog zahtjeva (vidjeti točke 73. i 241. ove presude).

248 Imajući u vidu razmatranja iz točaka 216., 238. i 247. ove presude te s obzirom na to da prvi i drugi dio tužbenog zahtjeva treba odbiti kao neosnovane, a treći odbaciti kao nedopušten, tužbu treba odbiti u cijelosti a da nije potrebno odlučiti o drugim prigovorima nedopuštenosti koje su istaknuli tuženici, u skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 216. ove presude.

V. Troškovi

249 U skladu s člankom 219. Poslovnika, u odluci donesenoj nakon ukidanja i vraćanja na ponovno suđenje, Opći sud odlučuje, s jedne strane, o troškovima postupka pred Općim sudom i, s druge strane, o troškovima žalbenog postupka pred Sudom.

250 U skladu s člankom 134. stavkom 1. Poslovnika, stranci koja ne uspije u postupku nalaže se snošenje troškova, ako je takav zahtjev podnesen.

251 U skladu s člankom 134. stavkom 3. Poslovnika, ako stranke djelomično uspiju u svojim zahtjevima, svaka stranka snosi vlastite troškove.

252 Sud je u presudi o žalbi odlučio da će se o troškovima odlučiti naknadno. Dakle, Opći sud mora u skladu s člankom 219. Poslovnika u ovoj presudi odlučiti o troškovima, s jedne strane, postupaka pred Općim sudom i, s druge strane, žalbenog postupka pred Sudom.

253 Budući da tuženici nisu uspjeli u žalbenom postupku pred Sudom u predmetu C-43/17 P, valja im naložiti snošenje vlastitih troškova i troškova tužitelja povezanih s tim postupkom kao i s postupkom pred Općim sudom koji je prethodio žalbi u predmetu T-602/15, računajući od prigovora nedopuštenosti koje su oni istaknuli odvojenim aktima u tom potonjem postupku.

254 Budući da tužitelj nije uspio u meritumu postupka povodom ponovnog suđenja pred Općim sudom u predmetu T-602/15 RENV, valja mu naložiti snošenje vlastitih troškova, uključujući troškove koji se odnose na podnošenje tužbe, i troškova tuženika u vezi s tim postupkom.

Slijedom navedenog,

OPĆI SUD (drugo prošireno vijeće)

proglašava i presuđuje:

1. **Tužba se odbija.**

2. **Vijeće Europske unije, Europska komisija, Europska služba za vanjsko djelovanje (ESVD) i Misija Eulex Kosovo snosit će vlastite troškove kao i troškove tužitelja povezane sa žalbenim postupkom pred Sudom u predmetu C-43/17 P kao i s prvotnim postupkom pred Općim sudom u predmetu T-602/15, računajući od prigovora nedopuštenosti koje su oni istaknuli odvojenim aktima u tom potonjem predmetu.**

3. **Liamu Jenkinsonu nalaže se snošenje troškova postupka povodom ponovnog suđenja pred Općim sudom u predmetu T-602/15 RENV, uključujući troškove koji se odnose na podnošenje tužbe, i troškova tuženika u vezi s tim postupkom.**

Van der Woude Tomljenović Schalin

Škvařilová-Pelzl Nõmm

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgu 10. studenoga 2021.

Potpisi

Sadržaj

I. Okolnosti spora . . . 2

II. Postupci pred Općim sudom i Sudom . . . 3

III. Tužbeni zahtjev . . . 5

IV. Pravo . . . 7

A. Uvodne napomene . . . 7

1. Pravni temelj i predmet tužbe kao i prva tri dijela tužbenog zahtjeva . . . 7

2. Nadležnost Općeg suda nakon donošenja presude o žalbi . . . 11

B. Dopuštenost . . . 12

C. Meritum . . . 13

1. Glavni zahtjev za prekvalifikaciju ugovornog odnosa u ugovor o radu na neodređeno vrijeme i naknadu ugovorne štete (prvi dio tužbenog zahtjeva) . . . 13

a) Zahtjev za prekvalifikaciju uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme u jedinstveni ugovor o radu na neodređeno vrijeme . . . 13

1) Utvrđivanje prava koje se primjenjuje na jedanaest ugovora o radu na određeno vrijeme . . . 14

i) Uvodne napomene . . . 15

ii) Pravila za utvrđivanje nacionalnog prava primjenjivog na predmetni ugovorni odnos . . . 17

iii) Nepostojanje odredbe u jedanaest ugovora o radu na određeno vrijeme kojom se može izravno urediti spor na kojem se temelji prvi dio tužbenog zahtjeva . . . 18

iv) Nacionalno materijalno pravo primjenjivo na prvih devet ugovora o radu na određeno vrijeme koje su sklopili tužitelj i voditelj Misije Eulex Kosovo. 19

v) Nacionalno materijalno pravo koje se primjenjuje na deseti i jedanaesti ugovor o radu na određeno vrijeme koje su potpisali tužitelj i Misija Eulex Kosovo . . . 21

2) Irsko materijalno radno pravo koje se primjenjuje u ovom slučaju i kojim se prenosi članak 5. Okvirnog sporazuma o radu na određeno vrijeme . . . 23

3) Primjena irskog radnog prava na zahtjev za prekvalifikaciju jedanaest ugovora o radu na određeno vrijeme u ugovor o radu na neodređeno vrijeme . . . 24

b) Zahtjev za naknadu cjelokupne ugovorne štete . . . 37

2. Glavni zahtjev za naknadu izvanugovorne štete (drugi dio tužbenog zahtjeva) 37

3. Podredni zahtjev za naknadu izvanugovorne štete (treći dio tužbenog zahtjeva) 41

V. Troškovi 43